

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

**BROJ
10/577**

PROSINAC 2024.
RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LXII.
CIJENA 1€

*Razgovor: riječki
nadbiskup
Mate Uzinić*

**Možemo
biti
značajni
svijetu
samo na
Kristov
način**

Medicinski kutak

**Vrijeme
Božića -
vrijeme
veselja**

*Crnice iz
Gorskog kotara*
**Goransko
božićno
drvce**

***Božićna poruka i čestitka riječkog nadbiskupa i
metropolita Mate Uzinića***

U nadi budite radosni (Rim 12,12)

SADRŽAJ:

Božićna poruka i čestitka riječkog nadbiskupa i metropolita Mate Uzinića U nadi budite radosni (Rim 12,12)	2-3
Osobe s invaliditetom Susret u različitosti	4-5
Događanja	6
Razgovor: riječki nadbiskup Mate Uzinić Možemo biti značajni svijetu samo na Kristov način	7-10
Događanja Prvi susret rastavljenih i ponovno civilno vjenčanih osoba	11
Dopisništvo Vatikan Kardinalski zbor i kardinalski zbroj	12
Sakramenti (Ne)dostojni primatelji (I. dio)	13
Dan siromaha Ako naša molitva ne postane djelotvorna ljubav, onda slabo molimo ...	14-15
Medicinski kutak Vrijeme Božića - vrijeme veselja	16
Crtice iz Gorskog kotara Goransko božićno drveće	17
Biblija Jubilejska godina	18
Crkvena glazba Božićno razdoblje i došašće u hrvatskoj tradiciji	19
Iz povijesne riznice Pet riječkih dramatičnih dana - Krvavi Božić 1920.	20-21
Gospičko-senjska biskupija	22
Sv. Nikola zaštitnik pomoraca Bog nas vodi u plovidbi života	23
Iz župa	24-25
Duhovni kolaž	26
Sveta godina Povijest slavljenja jubileja Kristova rođenja	27
Jubilej 2025.	28

Božićna poruka i čestitka riječkog nadbiskupa i metropolita Mate Uzinića

Znak je nade za cijeli svijet Dijete koje promatramo u božićnom otajstvu i ispovijedamo kao svoga Gospodina. S njim, kao sa svojim sidrom u nadi, budimo radosni, a u radosti djelatni glasnici i svjedoci Božjega spasenja koje osvjetljava one što žive u tami, obasjava one koji obitavaju mrkli kraj smrti (Iz 9,1; Mt 4,16). Neka nam nada koja se rada u susretu s Bogom, koji je postao Dijete, pomogne da možemo ponovno postati kao djeca (Mt 18,3), da možemo biti bolji ljudi, da možemo biti sestre i braća jedni drugima!

U nadi budite radosni

(Rim 12,12)

Draga sestre i braćo, na pragu smo jubilejske Svete godine 2025. i proslave stote obljetnice osnutka Riječke nadbiskupije. Papa Franjo poziva nas da u idućoj Svetoj godini kročimo kao „hodočasnici nade“: da hodimo u nadi i budemo znak nade za čitav svijet. Tom se pozivu i ja pridružujem dok vam se obraćam božićnim i novogodišnjim čestitkama i uz poticaj da se u idućoj godini pridružite nizu događaja kojima ćemo proslaviti opći jubilej, nacionalne jubileje te osobito jubilej utemeljenja naše nadbiskupije.

Poruka nade provlači se kao zlatna nit kroz proslave ovih jubileja. Vidljivo je to iz znaka sidra koje krase logo jubileja opće Crkve i logo naše nadbiskupijske proslave. Sidro je simbol stalnosti, izdržljivosti, smirenosti i vjernosti. Ono je znak nade od najranijih kršćanskih vremena. U Poslanici Hebrejima čitamo da je nada „pouzdana i čvrsto sidro duše“ (6, 19).

Sidro se kao znak kršćanske vjere, koja je zalag vječnoga života, susreće već u katakombama. Ovaj nas znak tako povezuje s prvim svjedocima vjere koji su ostali čvrsto usidreni u vjeri u Krista unatoč progonima, kao i s prvim ekumenskim koncilima, napose s Koncilom u Niceji, čiju ćemo 1700. obljetnicu također proslaviti 2025. godine. Ta nas proslava potiče da osvijestimo kako smo svi mi kršćani, unatoč podjelama i razlikama, čvrsto ujedinjeni u ispovijedanju vjere u Krista, jedinog Spasitelja, Boga koji je postao čovjekom.

Sidro je naš znak, blizak i rječit svima koji žive nadomak mora, pa tako i nama koji živimo u Rijeci i na području Riječke nadbiskupije. Tko bolje razumije važnost sidra od ribara i mornara? Tko bolje razumije da je život kao more od nas koji živimo na njegovim obalama? Mijene mora nalik su mijenama našega života, od bonace do nevere, od oseke do plime. Dok gledamo plavetnilo pred nama, zastajemo pred ljepotom i nepreglednom dubinom našega života koji je i sam, poput mora, otajstveni Božji dar. Dok plovimo morem života, sidro je zaštita u oluji, posljednji oslonac kad nas svi drugi iznevjere. Ono je i podsjetnik na sve luke našega života: od obiteljskog doma do one konačne luke kada ćemo pronaći vječno utočište u Božjem zagrljaju.

Znak sidra unutar kojega se nalazi križ s raspetim Kristom znak je i naše Riječke nadbiskupije. Krist je naša nada. A naše je zajedničko poslanje biti svjedoci ma te nade. Znak sidra povezuje to naše poslanje i s našim prethodnicima.

Mene osobno i moje služenje riječkoj Crkvi povezuje sa služenjem mojeg prethodnika, riječkog nadbiskupa u miru Ivana Devčića, u čijem je grbu također bilo prisutno sidro i čije je geslo bilo „Krist naša nada“ (1 Tim 1,1). On sljedeće godine također slavi svoje jubileje, zlatni jubilej – pedeset godina svećeništva i srebrni biskupski jubilej – dvadeset pet godina biskupske službe. Na tragu njegove biskupske službe i služenja naših zajedničkih prethodnika, kojih se prilikom proslave stote obljetnice sa zahvalnošću sjećamo, sidro nam je podsjetnik i na odgovornost koju mi, koji danas činimo riječku Crkvu, imamo u našem vremenu i na ovom prostoru. Ono je podsjetnik da se i mi trebamo usidriti u Krista, odnosno da živeći iz perspektive konačne luke prema kojoj plovimo, trebamo svima koje susrećemo biti svjedoci iste one nade koja je prije 2025 godina utjelovljena u Marijinoj utrobi, rođena u Betlehemu u djetetu Isusu i Isusovim apostolima povjerena kao poslanje navješćivanja Radosne vijesti do kraja svijeta, a koju su osnivanjem Riječke biskupije prije sto godina naši prethodnici i predci na nov način nastavi-

vili navješćivati i učvršćivati i na ovom našem prostoru. Usidriti se u Krista znači da jedni drugima trebamo biti potpora u nadi. I svi zajedno, kao Crkva, svima, a osobito onima koji su izgubili nadu, svojim životom i propovijedanjem nastaviti nuditi razloge nade koju u sebi nosimo (usp. 1 Pt 3,15). „Ti, naša nado... ti, naše sidro“ kličemo Kristu u rado pjevanoj himni Euharistijske godine (2010.). Živjeti te riječi znači čvrsto se oslanjati na Krista u svakom trenutku života, oslanjati se na onu Božju ljubav koja se prelila na svijet onoga časa kada nam je darovao svoga Sina „obličijem čovjeku nalik“ (Fil 2,7).

Svako dijete koje dolazi na ovaj svijet znak je nade. To smo oduvijek znali, ali toga postajemo osobito svjesni danas, kada proživljavamo pravu demografsku zimu. „Kad se susretnemo s djetetom, možda nas mogu tištati toliki problemi i tolike teškoće, ali nutrinu nam odmah ozari osmijeh, jer se nalazimo pred nadom: dijete je nada! I tako moramo vidjeti u životu put nade koji nas vodi do pronalaska Boga, Boga koji je postao Djetetom za nas. I izmamit će nam osmijeh na licu, dat će nam svel!“ (papa Franjo, Kateheza na Općoj audijenciji, 7. prosinca 2016.). Osobito je znak nade za cijeli svijet Dijete koje promatramo u božićnom otajstvu i ispovijedamo kao svoga Gospodina. S njim, kao sa svojim sidrom u nadi, budimo radosni, a u radosti djelatni glasnici i svjedoci Božjega spasenja koje osvjetljava one što žive u tami, obasjava one koji obitavaju mrkli kraj smrti (Iz 9,1; Mt 4,16). Neka nam nada koja se rađa u susretu s Bogom, koji je postao Dijete, pomogne da možemo ponovno postati kao djeca (Mt 18,3), da možemo biti bolji ljudi, da možemo biti sestre i braća jedni drugima!

Dok i ove godine slavimo Božić i njegovo rođenje u svijetu obilježeno ratnim sukobima, ekonomskim i drugim nestabilnostima, ne zaboravimo one koji pate u zemljama

pogođenima ratom, kao i one pogođene siromaštvom, nesrećama, bolešću, smrću bliskih osoba. Neka se radost naše nade ogleda u zajedništvu naših obitelji, u darivanju, u veselju, ali neka se u tome ne iscrpi nego neka se prelije i na one oko nas, posebno na one koji su žalosni i beznadni u suočavanju sa životom i njegovim izazovima, kao i one koji su na granici vjere ili nevjere, ili su vjeru izgubili. Bacimo k njima naše sidro! Budimo za njih vidljivi znakovi kršćanske nade!

Kršćanska nada nije samo želja i oče-kivanje dobra pred budućnošću, koja je nepoznata i nepredvidljiva. To je nada koja nas potiče na djelovanje. Ona nas šalje ususret jedne drugima i svim ljudi-

Poruka nade provlači se kao zlatna nit kroz proslave naših jubileja. Vidljivo je to iz znaka sidra koje krase logo jubileja opće Crkve i logo naše nadbiskupijske proslave. Sidro je simbol stalnosti, izdržljivosti, smirenosti i vjernosti. Ono je znak nade od najranijih kršćanskih vremena.

ma. Ona ne vara i „ne postiduje“ (Rim 5,5) jer se temelji na Božjim postojanim obećanjima, na Božjoj vjernoj ljubavi. „Vjeran je Bog“ (1 Kor 10,13) koji nas prati na svim našim životnim plovdba-ma i u trenutcima najvećih oluja, kriza i iskušenja.

S ovom vjerom, koja je znak našeg povjerenja u Boga i u njegov plan s nama i po nama za druge, pristupimo slavlju Božića i svih obljetnica koje nam dolaze u 2025. godini. Hodimo u nadi. I budimo znakovi nade jedni drugima! Budimo znak nade za čitav svijet!

Neka nam je blagoslovljen Božić i nova Sveta 2025. godina!

U Rijeci o Božiću 2024.

Vaš nadbiskup
Mate

Međunarodni dan osoba s invaliditetom

Krist nam dolazi i danas na različite načine

Prvu adventsku svijeću u katedrali sv. Vida upalila su djeca iz Centra za autizam Rijeka. Misu u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom predvodio je nadbiskup Uzinić.

“**A**ko bilo koga isključimo, isključili smo Krista, onda nismo ni za koga. Neka nam ovo vrijeme došašća pomogne da budemo budni, da molimo, kako nam Krist ne bi bio netko tko je davno došao i netko tko će doći u budućnosti, nego kako bi on bio naš sada i kako bismo bili Crkva za sve.“ Ovim riječima zaključio je propovijed riječki nadbiskup Mate Uzinić na misi u katedrali sv. Vida u nedjelju 1. prosinca, koju je predvodio u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom. Na misi je suslavio rektor riječke prvostolnice Ivan Stošić. U zajedništvu misu su pratile osobe s invaliditetom i njihove obitelji, članovi Zajednice udruga Domovinskog rata PGŽ-a te vjernici koji redovno dolaze na mise u katedralu. Prvu adventsku svijeću upalila su djeca iz Centra za autizam Rijeka. Gluhim i nagluhim osobama omogućeno je praćenje mise uz tumača znakovnog jezika.

Osvrćući se na pročitani evanđeoski ulomak, u kojem se govori o Isusovu drugom dolasku, koji nije upozorenje nego obećanje, nadbiskup Uzinić stavio je naglasak na treći Kristov dolazak koji je također prisutan u pročitanoj tekstu, a nalazi se između prvog i posljednjeg Isusova dolaska. On je danas i sada. Krist nam dolazi danas na različite načine, kazao je nadbiskup te naveo dva vrlo važna sredstva koja nas povezuju s prvim dolaskom i pripremaju za konačni Kristov dolazak.

Prvo na što nas Isus poziva jest da budemo budni. Budnost znači biti svjestan sebe, svoje okoline i drugih pokraj nas. U ovom vremenu došašća pokazat ćemo budnost i odlaskom na zornice. No je li to budnost o kojoj Isus govori? Budnost znači ne činiti zlo,

nego dobro. Primijetiti drugoga pored sebe. Biti budan znači primjećivati osobe s invaliditetom, primjećivati njihove obitelji dajući im mogućnost da budu dio zajednice. Biti budan znači – što je i cilj obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom – prepoznati do-

Nadbiskup je podijelio nekoliko misli iz neslužbenog prijevoda dokumenta „Neograničena radost“, sažetka sinodalnog savjetovanja za osobe s invaliditetom održanog u Rimu. U sinodalnoj Crkvi svi slušaju jedni druge i potrebno je posvetiti svjesnu i primjerenu pozornost svim vjernicima bez iznimke.

stojanstvo tih osoba i dati im mogućnost jednaka sudjelovanja.

Nadbiskup je podijelio nekoliko misli iz neslužbenog prijevoda dokumenta „Neograničena radost“, sažetka sinodalnog savjetovanja za osobe s invaliditetom održanog u Rimu. U sinodalnoj Crkvi svi slušaju jedni druge i potrebno je posvetiti svjesnu i primjerenu pozornost svim vjernicima bez iznimke. Pritom trebaju svi imati proaktivan stav, a to uključuje i osobe bez invaliditeta. Proaktivnost za osobe koje nemaju invaliditet odnosi se, između ostaloga, na uklanjanje arhitektonskih i drugih barijera kao

i omogućavanja tumača znakovnog jezika na misama. No i osobe s invaliditetom trebaju biti proaktivne, svjesne svojih darova i željeti nas obogatiti uključivanjem. Nadbiskup je izdvojio misao pape Franje o uključivoj Crkvi – Crkvi koja poziva sve kršćane da preuzmu vlastitu odgovornost u nasljedovanju poziva i poslanja koje svi primamo krštenjem. To znači biti budan iz perspektive odnosa prema osobama s invaliditetom kao i iz perspektive osoba s invaliditetom.

Kao drugo sredstvo naveo je molitvu. Nalazimo se u pripravnoj godini za obilježavanje 2025. godina od Kristova prvog dolaska i za obilježavanje stote obljetnice Riječke biskupije. Molitva nam pomaže ući u odnos s Bogom, ali i u odnos sa samima sobom. Ona je poziv na uključenost i na zadatak da svima omogućimo uključenost. Bez molitve nećemo znati kako to učiniti na Kristov način, na način evanđelja. Bez molitve nećemo dobiti Duha Svetoga koji će nam dati oslušivati jedni druge, primjećivati jedne druge, ostati budni u odnosu prema drugima. To trebamo proširiti na sve kategorije jer ako bilo koga

isključimo, isključili smo Krista, onda nismo ni za koga.

Neka nam ovo vrijeme došašća pomogne da budemo budni, da molimo, kako nam Krist ne bi bio netko tko je davno došao i netko tko će doći u budućnosti, nego kako bi on bio naš sada i kako bismo bili Crkva za sve.

Uz katedralni zbor *Cantores Sancti Viti*, koji je pjesmom animirao liturgijsko slavlje, posljednju pjesmu predvodila su djeca Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka, koja su i ministrirala, a djeca iz Centra za autizam bila su uključena u čitanje molitve vjernika.

Susret u različitosti

Učitelji, pomoćnici u nastavi, svećenici, bogoslovi i ostali svjedočili su koliko ih obogaćuje i odgaja iskrenost i ljubav koju primaju od osoba s invaliditetom s kojima se susreću u svakodnevnom radu, kao i to koliko osobama s invaliditetom znači njihova blizina i briga.

Prvi „Susret u različitosti“, u organizaciji Odsjeka za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije, održan je u ponedjeljak 4. studenog u Nadbiskupskom domu u Rijeci. Sudionici su bile osobe s invaliditetom, njihove obitelji, prijatelji i svi koji se s njima susreću u svakodnevnom životu. Susretu su prisustvovali i riječki nadbiskup Mate Uzinić, svećenici Riječke nadbiskupije te bogoslovi Porečke i Pulske biskupije.

Nakon uvodne molitve, nadahnuti evanđeoskim ulomkom (Mt 13, 31-33) o gorušičinu zrnu i kvascu, sudionici su dijelili iskustva sitnih svakodnevnih radosti s djecom i mladima s teškoćama u razvoju. Roditelji su svjedočili kako je, unatoč nerijetkom manjku slobodnog vremena, važno i moguće pronaći vrijeme za razonodu sa svojom djecom. Iako često, zbog zahtjevnosti teškoća, svojoj djeci moraju biti i rehabilitatori, terapeuti, psiholozi, potrebno je pronaći granicu i znati biti „samo“ majka i otac – poručili su, i posvjedočili koliko su sretniji otkako su uspjeli postići ravnotežu između ove dvije zadaće. Nisu skrivali ni radost zbog dobra koje njihovoj djeci čini sudjelovanje na svetim misama te su izrazili zahvalnost župnim

zajednicama koje djecu s teškoćama prihvaćaju s razumijevanjem i ljubavlju.

Osobe s invaliditetom istaknule su kako je moguće u svakodnevnim aktivnostima pronaći razloge za radost te kako je važno cijeniti svaki trenutak proveden s onima koji im iskazuju blizinu i prihvaćaju ih. Učitelji, pomoćnici u nastavi, svećenici, bogoslovi i ostali svjedočili su koliko ih obogaćuje i odgaja iskrenost i ljubav koju primaju od osoba s invaliditetom s kojima se susreću u svakodnevnom radu, kao i to koliko osobama s invaliditetom znači njihova blizina i briga.

Svi su se nakraju složili s tim da kraljevstvo Božje počinje u njihovoj svakodnevnici, bez obzira na to koliko zahtjevna i izazovna bila. Sudionici su sa susreta ponijeli snagu i radost koju će hrabro dijeliti sa svojim bližnjima. Susret je završen molitvom i druženjem.

Odsjek zahvaljuje svima koji su se odazvali i poziva sve zainteresirane da se odazovu nadolazećim aktivnostima koje će biti objavljene na mrežnim stranicama Riječke nadbiskupije i službenom *Instagram* profilu Odsjeka: [pastoral.osid.rijeka](https://www.instagram.com/pastoral.osid.rijeka), a za sva pitanja možete ih kontaktirati i putem službene e-mail adrese: pastoralosidri@gmail.com.

Pododbor za osobe s invaliditetom pri Vijeću Hrvatske biskupske konferencije za laike, 26. studenog uputio je čestitku povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom koji je obilježen u utorak 3. prosinca. IKA je čestitku objavila u cijelosti, a u Zvonima pročitajte neke dijelove.

Prema neograničenoj radosti

Drage osobe s invaliditetom i djeco s teškoćama u razvoju,

... Nesumnjivo, od vas možemo najbolje naučiti da kršćanska radost ne proizlazi iz izostanka nevolja, prepreka i ograničenja, nego iz spremnosti da ih se prihvati kao sastavni dio ovozemaljskoga života. Hvala vam što nas svojim primjermom poučavate strpljivosti u nevoljama i što nam ukazujete na snagu postojane molitve. Hvala vam što umijete isijavati radošću, nerijetko i u nadi protiv svake nade. Tako nam pomažete da i mi postajemo radosniji u susretima s vama. Hvala vam što neumornim svjedočanstvom iskazane ljubavi i brižnosti vaše obitelji obogaćuju Crkvu i cijelo društvo.

... Kako bi Crkva uistinu bila vaš dom i kako bismo svi zajedno napredovali

prema neograničenoj radosti kojoj se nadamo u Nebu, budite slobodni iskazati svoje potrebe i svoja nadanja. Otvorite se pristupiti pastoralnim djelatnicima i članovima svojih zajednica kako biste im pomogli da bolje razumiju različite vrste oštećenja i invaliditeta te da bolje osvijeste fizičke, kulturne i druge zapreke koje priječe vaše aktivno sudjelovanje u životu Crkve i društva. Tako će se lakše potaći zajedničko nadilaženje prepreka, omogućavanje pristupačnosti i osposobljavanja pastoralnih djelatnika kako bi se svakome od vas osiguralo dužno razumijevanje i poštovanje te omogućilo da u potpunosti živite svoj poziv u Crkvi i društvu. Time stvarate uvjete da zaista budete protagonisti svojih životâ, vlastitog duhovnog iskustva i apostolskog za-

laganja, a pri tome će do izražaja doći i vaši talenti, poput onih umjetničkih.

Ovu čestitku zaključujemo pozivom da svi, bez obzira na ograničenja, postanemo hodočasnici nade na što nas upućuje geslo Jubilarne godine u koju uskoro ulazimo. Učinimo to u radosti dijeleći je velikodušno s drugima jer radost se, baš poput ljubavi, umnaža davanjem i najbolji je lijek protiv „bolesti smrknuta lica“ koju spominje papa Franjo. Razvedrimo svoja lica svjesni da nam, unatoč svemu, onu vječnu neograničenu radost nitko ne može oteti (usp. Iv 16,22), baš kao što su toga bili svjesni sveti poput sv. Franje Ksaverskoga, na čiji se spomendan slavi Međunarodni dan osoba s invaliditetom.

Neuroznanost religije

Sudionici Riječkih znanstvenih mostova pozvali su na novi dijalog vjere i znanosti kako se društvo ne bi urušilo u besmislu.

„Neuroznanost religije: premošćujući nemirne vode“ bila je tema ovogodišnjih Riječkih znanstvenih mostova, devetog u nizu međunarodnog simpozija koji okuplja znanstvenike iz prirodnih i društvenih studija. Oni su na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci 14. i 15. studenog u nizu predavanja nastojali približiti odnos religioznog iskustva i vjerovanja s procesima koji se odvijaju u mozgu.

Simpozij je okupio stručnjake iz različitih znanstvenih polja iz čak deset zemalja. U njegovoj organizaciji sudjeluju riječki Medicinski fakultet, Fakultet zdravstvenih studija, Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, Sveučilište Nikole Kopernika u Torunu, Poljska, te Medicinski fakultet iz Graza. Cilj je bio povezati neuroznanstvenike, psihologe, teologe i filozofe na polju neuroznanosti religije, ove još uvijek mlade znanstvene discipline.

U ime organizatora i domaćina Saša Horvat podsjetio je na posebnost Riječkih znanstvenih mostova koji spajaju različite znanstvene pristupe u objašnjavaњу nekog fenomena, uvijek s ciljem objašnjenja i poboljšanja kvalitete života suvremenog čovjeka. Projekt podržavaju i Riječka nadbiskupija i Primorsko-goranska županija pa je okupljene pozdravio i generalni vikar Mario Tomljanović, koji je istaknuo da se na ovim susretima svake godine uspostavlja suradnički odnos vjere i znanosti te dodao da današnjem svijetu nedostaje upravo vjere u Dobro.

Novost ovogodišnjeg programa bio je okrugli stol o temi „Budućnost znanstvenog istraživanja religije“, otvoren javnosti, kojim je 15. studenog zaključen simpozij, a održan je u Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata u Rijeci. Sudionici okruglog stola bili su profesori Stuart Judge, Rüdiger J. Seitz, Lluís Oviedo i Piotr Roszak, a moderirali su Matea Butković i Saša Horvat.

Uz to kako različitim pristupima zajedno pridonijeti boljem razumijevanju čovjeka, na okruglom stolu bilo je riječi o ljudskoj prirodnoj predispoziciji da vjeruje, mjestima i procesima koji se pritom aktiviraju u mozgu te kako se to održava na ponašanje čovjeka, društvo, moralni zakon, mogućnost spoznaje Boga, pitanje o smislu života. Pokušavajući definirati mjesto religije u suvremenom društvu, istaknuli su kako je jedna od najvažnijih uloga religije davanje smisla čovječanstvu. Religiozno iskustvo posebno se očituje i u osjećaju moralne odgovornosti. Zaključno, sudionici su pozvali na novi dijalog vjere i znanosti kako se društvo ne bi urušilo u besmislu. Učinio je to i nadbiskup Uzinić na početku skupa istaknuvši kako i vjera i znanost trebaju jedna drugu.

Izbor dekana u sedam dekanata Riječke nadbiskupije

Nakon redovnog isteka mandata dekanima u sedam dekanata Riječke nadbiskupije župnici su tijekom studenog ponovno birali svoje dekane. Neki od njih reizborom su nastavili svoje mandate, a neki su dekanati dobili nove dekane.

U Opatijskom dekanatu novi je dekan župnik Voloskog Marijan Žderić. Novi su i dekani Trsatskog dekanata – Nikica Jurić, župnik na Gornjoj Vežici, te Delniččkog dekanata – Ivan Milardović, župnik u Delnicama. U Crikveničkom dekanatu potvrđen je župnik Šmrike i Križišća Goran Žan Lebović Casalonga. U ostalim dekanatima nije bilo promjena. Dekan Prvostolnog dekanata i dalje je župnik Assunte Sanjin Francetić, dekan je Kastavskog dekanata župnik Srdoča Kristijan Zeba, a Bakarskog Marko Šarić, župnik Hreljina i Zlobina.

Stare i nove dekane primio je 27. studenog u Ordinarijatu riječki nadbiskup Mate Uzinić. Nove dekane uveo je u službu te svima poželio uspješan rad u jačanju zajedništva vjernika i povezanosti susjednih župa u svojim dekanatima. Onima kojima prestaje služba dekana, rektoru katedrale Ivanu Stošiću, Matiji Rašpici iz Lovrana te Tomislavu Ravnjaku iz Brod Moravica, zahvalio je na svemu što su do sada činili u okviru povjerene im službe.

Filip Donadić primljen među kandidate za sveti red

Pod svečanom misom koju je 9. studenog u župnoj crkvi Uznesenja BDM u Crikvenici predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić bogoslov 4. godine Filip Donadić primljen je među kandidate za sveti red.

Na misi su, uz velik broj vjernika, sudjelovali poglavari bogoslovnog sjemeništa u Padovi “St. Gregorio Barbarigo”, bogoslovi te kapelan i mladi župe u Padovi u kojoj Filip obavlja praktikum, don Alberto Pastorello te utemeljitelji i voditelji Javnog vjerničkog društva Omnia Deo, kojemu pripada Filip, don Josip Radić i Jozefina Glasnović, kao i Donadićeva obitelj.

Želio bih da naša riječka Crkva bude Crkva dijaloga, da to bude doista sinodalna Crkva koja hoda zajedno i prati sve svoje članove pa i one koji su to samo formalno, da nastavi biti Crkva koja služi.

Razgovor:
riječki nadbiskup
Mate Uzinić

Možemo
biti
značajni
svijetu
samo na
Kristov
način

Razgovarao:
Danijel Delonga

Katolička Crkva nakon Božića zakoračit će u godinu jubileja, 2025 godina od rođenja Krista. Za Riječku nadbiskupiju to je ipak samo najava riječkog jubileja, proslave 100. godišnjice otkako je Rijeka 1925. postala sjedište biskupije. O jubilejima, Crkvi, ali i drugim temama razgovarali smo s riječkim nadbiskupom Matom.

■ **Sljedeća je godina u znaku brojnih jubileja. Uz 2025 godina Kristova utjelovljenja, opća Crkva prisjeća se i 1700. obljetnice Prvog ekumenskog sabora u Niceji, Crkva u Hrvatskoj 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora, a Republika Hrvatska 1100. obljetnice krunjenja kralja Tomislava. No nama u Riječkoj nadbiskupiji najvažniji je ipak onaj stogodišnji, otkako je Rijeka postala grad u kojem je i sjedište biskupije.**

Što ti lijepi okrugli brojevi znače za vjernike u Riječkoj nadbiskupiji? Koliko je važno slaviti jubileje, čuvati sjećanje i tradiciju i može li to nam to danas biti od kakve pomoći?

Ovi okrugli brojevi prilika su nam za zahvalnost. Sve što imamo jest dar. Ponajprije to je Božji dar, a onda i dar svih onih koji su se, otvoreni Božjoj milosti, tijekom ovih sto godina ugrađivali u našu mjesnu Crkvu. Nije to bilo lako vrijeme. Mijenjale su se granice i država i biskupije. Jedni su stanovnici odlazili, drugi dolazili. Učinjene su mnoge dobre stvari od kojih mi i danas živimo. Ali dogodile su se i mnoge nepravde. Neke su rane ostale još uvijek otvorene. Prilika je ovo i za kajanje i pročišćenje sjećanja. I zacjeljivanje rana. No ne smi-

jemo ostati zakopani u prošlosti. Sjećanje je dobro, kao i očuvanje tradicije, ali ne smijemo dopustiti da nas prošlost zarobi i da se tradicija pretvori u tradicionalizam.

Jubilej polazi od prošlosti, ali na njoj se ne zaustavlja. Drugi vatikanski koncil, koji se u međuvremenu dogodio - kojemu šezdeset godina od njegova završetka dogođine također slavimo kao malu obljetnicu - naučio nas je ispitivati znakove vremena i tumačiti ih u duhu evanđelja. Ono što je počelo prije sto godina u Rijeci u duhu onoga vremena, ili prije 2025. utjelovljenjem Isusa Krista i u duhu njegova vremena, treba se nastaviti i u našoj sadašnjosti, vodeći računa o znakovima našeg vremena i duhu evanđelja. Mi i naš jubilej samo smo jedna karika u lancu.

Ne smijemo dopustiti da taj lanac bude prekinut, nego trebamo omogućiti da se nastavi novom karikom i, ako Bog da, novim jubilejima. To se ne može dogoditi ako naš jubilej ostane samo nostalgичno sjećanje na prošla vremena, kao da su ona bila bolja od naših. Istina je, zapravo, da nisu. Bila su to teška vremena. I nastavila su se još težim. Ni naša vremena nisu laka. Ali mogu biti bolja ako ih živimo sličnim zanosom kao što je bio na početku. I s obnovljenim povjerenjem u Boga i njegov plan s nama i s povjerenjem jednih u druge.

I mi u svom vremenu možemo prepoznati znakove Božje milosti koji su, kako kaže papa Franjo za opći jubilej, znakovi nade. I trebamo zauzetom ljubavlju nastaviti ono poslanje koje nam je Krist povjerio na ovom prostoru koji nazivamo Riječka nadbiskupija i za ljude našeg vremena. Tako možemo doista biti hodočasnici nade. I kao hodočasnici nade, ne samo sa zahvalnošću sjećati se naše prošlosti nego u zauzetoj ljubavi s nadom gledati i u budućnost naše mjesne Crkve.

■ **Prošle su, upravo, dvije godine da ste u službi riječkog nadbiskupa, a ovdje ste zapravo već četiri godine jer bili ste i nadbiskup koadjutor. Upoznali ste sve župe, mnoge vjernike, znate s kojim svećenicima raspolazete. Kakvo je stanje vjere, Crkve, zajednice vjernika u župama Riječke nadbiskupije? S čime ste zadovoljni, što biste voljeli poboljšati?**

Vjera se u Riječkoj nadbiskupiji sve manje pretpostavlja, a sve više postaje osoban izbor. To je izazov na koji još uvijek nismo pronašli pravi odgovor. Naš pastoral još je uvijek organiziran na klasičan način. Pretpostavlja da se prvi navještaj vjere događa u obitelji, a nastavlja u župi, ali nije više tako. Govori se da je to posljedica pandemije. Vjerujem da je i ona tome dala svoj doprinos, ali nije samo to razlog. Živimo u novim vremenima.

Vjernika, osobito onih srednje generacije, mladih i djece, sve je manje po našim crkvama, na pobožnostima i misama. I s njima, zbog tradicionalnih razloga, postoji još uvijek neka veza preko sakramenata koje primaju i, eventualno, školskog vjeronauka koji još uvijek većina upisuje, barem dok ne prime sakramente. Ali to sve u njima i njihovim životima nerijetko ne ostavlja neki dublji trag vjere. Vjera ostaje na površnosti. Mnogi je i kao odrasli razumijevaju na način na koji su je razumjeli kao prvopričesnici. Oni koji odlaze, odlaze i stoga jer im mi koji ostajemo nismo uspjeli posvjedočiti radost evanđelja i istinsku ljepotu kršćanske vjere te vrijednost nasljedovanja Isusa Krista i života u skladu s njegovim evanđeljem.

Ponekad se nameće pitanje ne zašto su neki otišli, to nam danas postaje gotovo razumljivo, nego zašto su neki ostali. Možda problem o kojem govorim najbolje pokazuje rasprava oko krizmanika koji dolaze na pripravu i misu i onih koji ne idu, pri čemu se dolazak na pripravu i na misu ne vidi kao privilegij i milost nego kao teret. U prednosti nisu oni koji se imaju priliku dobro pripremiti za sakramente, a tim i za život po vjeri, nego se smatraju privilegiranim oni koji se uopće ne pripreme, ali prime sakramente.

Papa Franjo nedavno je rekao da nije problem što nas je malo. Problem je ako nismo relevantni. Ja bih rekao da je to što smo postali beznačajni razlog što nas je sve manje. Problem je također što ponekad želimo postati značajni na pogrešne načine, na način ovoga svijeta i njegove logike i ponuda koje ne samo

da druge ne privlače evanđelju nego i nas udaljavaju od evanđelja.

Možemo biti značajni samo ako to postanemo na Kristov način. A on se lišio svoga dostojanstva da bi postao naš sluga u ljubavi. Evo to je ono što bih želio poboljšati. Želio bih da svi mi shvatimo – i mi svećenici i mi vjernici – da se vjera više ne pretpostavlja i ne može pretpostavljati. Vjera je danas samo jedna od ponuda. I Bogu hvala da je tako, da oni koji vjeruju i pripadaju našim zajednicama čine to slobodnim izborom, a ne zato što moraju ili zato što uopće ne misle, nego se to tako jednostavno pretpostavlja. Ništa se više ne pretpostavlja. Biti ovoga svjestan ne znači ugasiti stijenju što jedva tinja ili pokidati prelomljenu trsku, nego znači tražiti nove načine uključivanja kako se nitko ne bi osjetio isključenim i kako bi svatko mogao u našoj riječkoj Crkvi naići na otvorena vrata ponajprije srca, a onda i naših crkava.

Želio bih da naša riječka Crkva bude Crkva dijaloga, da to bude doista sino-

pažnju u javnosti, ono je zasigurno bilo važan događaj koji treba izdvojiti. To nije, kako sam istaknuo i u popratnom pismu, bio tek izvještaj o novcu i imovini koju imamo. Bio je to izvještaj i o onome što s tim novcem i s tom imovinom činimo, kako u izvršenju svoga temeljnog poslanja navješćivanja evanđelja tako i u činjenju dobra onima koji su u potrebi.

Ipak, kao najvažniji događaj ne bih izdvojio to nego ređenje šestorice novih svećenika koji su se prošloga ljeta ugradili u poslanje naše Crkve. Oni će, uvjeren sam, svojim idejama i zalaganjem dati novi zamah našoj Crkvi.

Od drugih događaja bilo bi vrijedno spomenuti Mediteranske teološke susrete u Lovranu, koji su se nastavili, ali koji su ove godine dobili na značenju, budući da su osim ekumenskog karaktera dobili i onaj međureligijski i tako postali svojevrsan kanal ne samo za teološki dijalog među studentima i profesorima različitih kršćanskih Crkava i denominacija nego i za dijalog kršćanstva s islamom. Bila je

to prilika za bolje i konkretnije razumijevanje važnih poruka pape Franje o sveopćem bratstvu i sestinstvu, što postaje posebno važno u ovom našem vremenu u kojem se šire ratovi i neprijateljstva. U ovom kontekstu zasluhuje da se spomene i posjet podtajnice Biskupske sinode Nathalie Becquart, koja je sudionike Mediteranskih teoloških susreta, a tijekom okruglog stola u našoj nadbiskupiji i zainteresiranu javnost, upoznala sa sinodalnim procesima Katoličke Crkve.

Ima laika koji se na ravnopravan način s nama klericima žele ugraditi u Crkvu i njezino poslanje, a dijalogom sa suvremenim svijetom koji ne razumijevaju kao neprijatelja nego kao izazov i poslanje, žele dati kršćanski pečat društvenoj zajednici u kojoj živimo. Ta je skupina zasad dosta mala, usudujem se reći i marginalizirana.

dalna Crkva koja hoda zajedno i prati sve svoje članove pa i one koji su to samo formalno, da nastavi biti Crkva koja služi. A Crkva to može samo ako to budemo htjeli mi koji činimo ovu Crkvu, svatko od nas, vjernika, posvećenih osoba i klerika, onim svojim doprinosom i darovima koje imamo. Ti nam darovi nisu dani da bismo ih imali za sebe nego da bismo ih mogli darovati drugima. I da bismo, u zajedništvu i ljubavi i vođeni Duhom Svetim koji nadahnjuje i vodi Crkvu u njezinu poslanju, mogli nastaviti Kristovo djelo spasenja.

■ **Brojne ste pastoralne i karitativne projekte nastavili, ali i pokrenuli nove. To se posebno odnosi na brigu za najmanje zaštićene skupine. U ovoj godini na izmaku kao novost valja istaknuti prvo javno financijsko izvješće Riječke nadbiskupije. Što biste vi izdvojili kao najvažniji događaj?**

Iako javno financijsko izvješće Riječke nadbiskupije nije pobudilo neku veću

■ **Na pastoralnom polju možemo primijetiti da je najviše susreta bilo s osobama s invaliditetom. Što se po tom pitanju čini u Riječkoj nadbiskupiji i što se još očekuje?**

To je zapravo projekt Pododbora za osobe s invaliditetom pri Vijeću HBK-a za laike i Vijeća HBK-a za život i obitelj, odnosno trogodišnjeg pastoralnog ciklusa „Obitelji osoba s invaliditetom u krilu Crkve“ (2023. – 2025.) u koji smo se mi u Riječkoj nadbiskupiji rado uključili i koji je već za sada dao dobre rezultate, u smislu formiranja pastoralnog odsjeka pri Uredu za pastoral, koji nas sve senzibilizira i za ovo pitanje.

Namjera nam je s tim i nastaviti trudeći se oko inkluzivnog pastoralna s osobama s invaliditetom kako bi osobe s invaliditetom i njihove obitelji mogle otkriti Crkvu kao svoj dom, u kojemu mogu ne samo primiti ono što njima treba nego i darovati drugima ono što imaju. Kako bi se to dogodilo, moramo međutim najprije premostiti one prepreke koje ih udaljavaju od nas i nas od njih.

Iako se čini da su najveći problem arhitektonske prepreke koje postoje i doista trebamo vidjeti kako ih prevladati kako bi osobe s invaliditetom mogle biti što je moguće samostalnije, puno je važnije, a i teže, premošćivanje unutarnjih prepreka koje se nalaze u nama zbog predrasuda, straha i drugog. Evo, želja nam je raditi na tome da se dogodi to premošćivanje. Nismo još ni blizu tome, ali na dobrom smo putu.

■ **Sinodalni proces stavio je naglasak na potrebu i mogućnosti većeg angažmana vjernika laika u crkvenoj zajednici. Kao predsjednik Vijeća HBK-a za laike, kako ocjenjujete angažman laika u Crkvi u Hrvatskoj? Kako Vijeće može pomoći laicima da uime Crkve bolje odgovore izazovima današnjice?**

Nisam, nažalost, više predsjednik Vijeća HBK-a za laike. Naime Hrvatska biskupska konferencija na našem posljednjem zasjedanju, prije mjesec dana, nije podržala moju viziju rada tog Vijeća i planove i programe koje smo kao Vijeće usvojili i planirali u idućem razdoblju. Nakon toga moj je ostanak na toj službi postao besmislen.

O tome kako kao riječki nadbiskup ocjenjujem stanje laikata u našoj Crkvi nešto sam nedavno već govorio spominjući dvije dominantne duhovnosti u našem laikatu: autoreferentnu, koja od Boga traži zadovoljenje vlastitih potreba, i ispolitiziranu, koja ga želi iskoristiti u političke svrhe. Ovo kratko vrijeme koje sam proveo na čelu Vijeća HBK-a za laike pomoglo mi je otkriti i treću skupinu kojoj su okosnica laici teolozi, a koja je svjesna svojih karizmi i darova. Oni se, na ravnopravan način s nama klericima, žele ugraditi u Crkvu i njezino poslanje, a dijalogom sa suvremenim svijetom koji ne razumijevaju kao neprijatelja nego kao izazov i poslanje, žele dati kršćanski pečat društvenoj zajednici u kojoj živimo. Ta je skupina zasad dosta mala, usudujem se reći i marginalizirana. Ali ona u sebi ima velik potencijal, snažan poput onog potencijala koji postoji u gorušičinu zrnu.

Naše je Vijeće željelo poticati takav laikat i na svim drugim razinama. Željeli smo u svakoj biskupiji imati nekoga tko bi nam u tome pomagao, kako bismo time ojačali uloge i aktivnosti laika u našoj Crkvi, ali i kako bi vjernici laici mogli konstruktivno doprinijeti boljitku našeg društva. U cilju jačanja mreže podrške i razvoja laičkog angažmana u Crkvi željeli smo se također upoznati s postojećim programima za formaciju vjernika laika u našim biskupijama, ali i sami ponuditi neke oblike online edukacije. Jedan od prvih važnih planova bio je i ažuriranje

podataka o laičkim udruženjima. Već smo pripremili online obrazac kako bi se stvorila cjelovita baza podataka. Planirali smo, nakon što dobijemo podatke, organizirati godišnje susrete da bismo se međusobno bolje upoznali, izmijenili iskustva i nešto naučili jedni od drugih. Uz prvi takav susret planirali smo, o šezdesetoj obljetnici Dekreta o apostolatu laika Drugog vatikanskog sabora, organizirati kolokvij o temi „Vjernici laici u Crkvi i društvu od Drugog vatikanskog koncila do Sinode o sinodalnosti“.

Ciljevi su ovog kolokvija, a ja bih se usudio reći da su to bili i dugoročni ciljevi rada našeg Vijeća: razmotriti i vrednovati mjesto i ulogu vjernika laika u svjetlu Drugog vatikanskog koncila i poslijekoncilskog učiteljstva; pridonijeti većoj svijesti crkvenosti kod svih krštenika, kao i odgovornosti za život po evanđelju, evangelizaciju i crkveno zajedništvo; osvijestiti da, prema dogmatskoj konstituciji *Lumen gentium*, poslanje vjernika laika u svijetu nije mandat koji se prima od hijerarhije nego obveza po krštenju; upoznati različite profile vjernika laika i laičkog angažmana u Crkvi i društvu, osobito u Hrvatskoj; senzibilizirati vjernike laike, ali i svećenike i biskupe, za veće međusobno povjerenje, dijalog i suradnju u koncilskom i sinodalnom duhu zajedništva i suodgovornosti; pridonijeti većoj prepoznatljivosti, priznanju i uključenosti vjernika laika u Crkvu i hrvatsko društvo; poslati u javnost pozitivnu poruku o vjernicima laicima u Crkvi i hrvatskom društvu te, na kraju, pokrenuti dijalog i suradnju među vjernicima laicima bez obzira na razlike koje među njima postoje i naglaske koje daju svojem djelovanju te ih potaknuti na koordinirano djelovanje u vidu organizacije redovitih skupova i prigodnih i drugih tematskih susreta.

Sve su to bili naši planovi, ali, nažalost, nisu prihvaćeni. Da su prihvaćeni, vjerujem kako bi uz pomoć vjernika laika Crkva u Hrvatskoj mogla brže i bolje odgovoriti na izazove današnjeg vremena. Upravo zato ne smijemo odustati nego trebamo pokušati učiniti ono što možemo. O tome puno toga ovisi.

■ **Na planu opće Crkve događaju se važne promjene, ne odvijaju se revolucionarnom brzinom, ali mijenjaju pozicioniranje Crkve prema svijetu. Imamo završni dokument Sinode koji daje neke smjernice, ali mnoga su pitanja još uvijek otvorena. Neka od tih pitanja izazivaju snažnu polarizaciju među vjernicima. Što nam**

” **Kao najvažniji događaj u ovoj godini izdvojio bih ređenje šestorice novih svećenika**

je donijela Sinoda o sinodalnosti? Općenito trogodišnji sinodalni hod?

Imamo završni dokument, ali ne i završenu Sinodu. Ona je zapravo tek počela. Mnoga su pitanja još uvijek ostala otvorena, ali dobili smo „sinodsku“ metodu, odnosno razgovor u Duhu koji je sredstvo slušanja i razlučivanja onoga što nam Duh Sveti govori. Upravo je ta metoda prilika da možemo s vremenom odgovoriti i na ta pitanja koja su još uvijek ostala neodgovorena. Ta metoda također je prilika i da se postave neka nova pitanja te da se i na njih traže i pronađu odgovori u duhu evanđelja.

Zato je, po mom mišljenju, najvažniji doprinos Sinode o sinodalnosti, sinodalnost kao takva. Ponovo smo otkrili da je Crkva sinodalna, odnosno da svi hodimo zajedno, da svi imamo jednako dostojanstvo i da smo svi odgovorni za Crkvu i njezino poslanje. Ovo znači i da smo i pozvani svi zajedno, u duhu suradnje i podijeljene suodgovornosti, tražiti nove odgovore na pastoralne potrebe našega vremena. Sinodalnost koju je proteklih tri godine pokušavao širiti papa Franjo konkretna je primjena nauka Drugog vatikanskog koncila i poslijekoncilskog učiteljstva.

Pape nakon Koncila dali su velik doprinos dijalogu Crkve i svijeta, a papa Franjo danas daje velik doprinos dijalogu unutar Crkve. Cijeli Božji narod u sinodalnoj Crkvi zajedno nastoji pronaći adekvatne pastoralne odgovore na izazove našega vremena, u skladu s Božjom voljom. Odgovori na prethodna pitanja upućuju na to da kler i biskupi danas u pronalaženju tih adekvatnih odgovora ne mogu tražiti rješenja bez suradnje s cijelim Božjim narodom.

■ „Evangelje, a s njim i poziv na promjenu života i obraćenje, uvijek je ponuda, nikad prisila.“ rekli ste nedavno u jednom intervjuu. Ostaje, ipak, želja kršćana sve ljude evangelizirati da prihvate Kristov nauk i žive po njemu. Kako to činiti? Političkim utjecajem ili samozatajnom molitvom?

To svakako ne smijemo činiti političkim utjecajem, ali nije dovoljna ni samozatjna molitva. Samozatjna molitva samo je početak, a njezin je nastavak samozatjno služenje drugima kako u Crkvi i tako i u društvu. Naime samozatjna molitva nije zatvorena u samu sebe i usmjerena samo na naše potrebe nego je to molitva koja se nadahnjuje Božjom ljubavlju i otvorena je drugima. U Crkvi se služenje koje proizlazi iz samozatjne molitve treba dogoditi preuzimanjem svog dijela odgovornosti za njezino poslanje, o čemu sam već više govorio u odgovoru na pitanje Sinode o sinodalnosti. U društvenoj zajednici to znači davati svoj kršćanski doprinos u brizi za opće dobro, ali i zaštitu dostojanstva i prava svakog pojedinca u društvu, osobito siromašnih i ugroženih.

Kršćani koji djeluju u društvu ne bi u prvom redu trebali biti glas većine, većina ionako ima svoj glas, nego glas manjine i onih koji nemaju glasa. Uz nerođene i umiruće, oko čega smo u našem hrvatskom društvu mi katolici dosta angažirani, iako bi se o načinima na koji to činimo dalo raspravljati, moramo se zalagati i za sve druge kategorije ugroženih, kao što su to ponekad nacionalne, vjerske i druge manjine ili žene žrtve nasilja i mladi žrtve vršnjačkog nasilja, a redovito migranti i, nažalost, sve češće strani radnici.

Zato želimo li biti zajednica Kristovih vjernika, a ne tek institucija prignuta nad samu sebe i svoje interese, nije dovoljno samo moliti, ali svakako je i to neophodno želimo li u svom odnosu s drugima biti usklađeni s Bogom i s njegovim planom ljubavi koji se u Isusu Kristu očitovao za sve ljude.

■ **Papa Franjo, dobro prihvaćen u svjetskoj javnosti, na meti je kritika dijela vjernika koji sebe smatraju čuvarima tradicije i crkvenog nauka i predbacuju mu da je iznevjerio crkveni nauk, da je tolerantan prema grešnicima, a strogo prema svojim. Treba li Papa biti tolerantan i prema svojim kritičarima?**

Mislim da se papa Franjo pokazao poprilično tolerantnim na kritike koje mu se upućuju. Na one koje su mu javno upućivali neki kardinali, on je odgovorio. Neke je druge kritike ignorirao jer ih je razumio kao provokaciju, a to su i bile. Neke nisu ni došle do njega i Bogu hvala da je tako. Tužno je čitati i slušati neke poruke o njemu koje se šire društvenim mrežama, ali i na druge načine. U njima se ponekad može prepoznati i istinska mržnja koja je, kao i svaka druga mržnja, na sve sposobna. Mržnja truje najprije onoga tko joj je izvor, a onda se širi i na druge oko sebe. Mnogi su zavedeni. Najčudnije je od svega što se to sve predstavlja pod plaštem brige za Katoličku Crkvu i njezino poslanje u svijetu. I brigom za istinu.

Nekad smo imali papu kao kriterij onoga što je katoličko i što je za nas katolike istina. Danas mnogi smatraju sebe same većim katolicima od samoga pape i svoje vlastito mišljenje posljednjim kriterijem istine. Rijetki su od ovih kritičara i širitelja mržnje prema papi Franji sankcionirani. A i oni koji jesu, nisu to zato što je to htio papa Franjo nego jer su oni to tako htjeli. Postoje naime granice preko kojih, kad se prijeđe, sami sebe isključujemo iz zajedništva Crkve. Kad se, na primjer, dogodi otpad od vjere, krivovjere ili raskol, ili kad se napravi nešto drugo što i kanonsko pravo sankcionira unaprijed izrečenim kaznama, crkvenim tijelima ne preostaje drugo nego konstatirati da se to dogodilo i u skladu s tim proglasiti sankcije.

■ **To što predbacuju Papi, često predbacuju i Vama. Ne bojite se iznijeti mišljenje koje odudara od ustaljenog, po mnogočemu ste u Hrvatskoj prvi ili drugačiji. Svjesni ste da to može smetati onima koji vole ploviti mirnim vodama, ustaljenim predrasudama?**

Nije mi cilj biti ni prvi ni drugačiji. Želim samo biti autentičan, dosljedan, biti Kristov. I žao mi je ako to znači da sam zato drugačiji. Nije se uvijek lako s tim nositi, ali mislim da nemam pravo odustati. Bolno mi je čuti i pročitati laži koje se o meni šire i zlonamjerne interpretacije onoga što sam

rekao. Nedavno sam jednu osobu, koja me je kritizirala zbog mojih stavova, upitao je li ikad pročitala ono o čemu sam govorio dalje od komentara i naslova, koji su više ili manje stvar uredničke politike, a ne mojih stavova. Odgovor je bio da nije. I zapravo to je pravi problem. Ljudi su o meni i mom djelovanju zauzeli svoj stav na temelju naslova i zlonamjernih interpretacija, a bez i najmanjeg truda oko toga da saznaju što ja doista govorim i činim. Često sam nailazio, osobito u komentarima, koje zbog toga više uopće ne čitam, na izjave istinske mržnje. Ne znam kako je to uopće moguće spojiti s kršćanskom vjerom, ali čini se da nekima jest. Ne mogu to promijeniti. Mogu oprostiti. I svima reći da nikoga ne mrzim. Molim Gospodina da moje srce uskladi sa svojim srcem kako bih na mržnju mogao odgovoriti onako kako on odgovara, a njegov je odgovor ljubav.

Kažu da jedva čekam nastupiti u medijima. Istina je sasvim drugačija. Zapravo je obrnuto. Ali često popunjavam prostor u koji se drugi ne žele odazvati. Netko, osobito u kriznim situacijama, to mora učiniti.

Kažu da podilazim medijima i da se želim svidjeti javnosti. Ali kad bih želio podilaziti medijima i svidjeti se javnosti, ne bi li mi se više isplatilo podilaziti crkvenim medijima i svidjeti se crkvenoj javnosti? Bilo bi mi puno lakše jer lakše je kad te drugi kritizira, a tvoj brani. U mom je slučaju

obrnuto. Ponekad se i meni čini da je više vjere u rimskog satnika negoli u onih koji kažu da slijede Isusa.

Utjehu mi donose mnogi nepoznati ljudi, oni koji mi prilaze i zahvaljuju na onome što činim. Oni su mi podrška i ohrabrenje. Inače, kad je riječ o crkvenim medijima, pozdravljam to da su se neki od njih konačno usudili kritički progovoriti o mom djelovanju, odnosno o djelovanju jednog nadbiskupa, kao na primjer Hrvatski katolički radio ili glasilo Zagrebačke nadbiskupije Glas Koncila. Nadam se da će se usuditi nastaviti i jednako kritički progovoriti i o nekim drugim pojavama u našoj Crkvi, što nažalost, u načelu, do sada nije bio slučaj. A puno je bilo, i ima, prilika.

■ **U ovogodišnjoj božićnoj poruci govorite o jubilejima i o nadi. Što ćete poručiti čitateljima Zvona?**

Dok čitateljima Zvona želim sretan Božić, htio bih da u evanđeoskim tekstovima ovoga Božića potraže i nađu onoga koji donosi nadu i mir. Naime i nada i mir potrebni su nam u globalnom kontekstu gdje se prijete trećim svjetskim ratom, ali i u našem domaćem kontekstu ranjenom velikim podijeljenostima u društvu i u Crkvi.

Ljudi su o meni i mom djelovanju zauzeli svoj stav na temelju naslova i zlonamjernih interpretacija, a bez i najmanjeg truda oko toga da saznaju što ja doista govorim i činim.

Prvi susret rastavljenih i ponovno civilno vjenčanih osoba

Poziv na uključivanje u različite dimenzije crkvenog zajedništva

Nadbiskup Uzinić okupljenima je poručio da je njihova prisutnost na susretu znak da nisu odustali od Boga i Crkve, ali i da Bog nije odustao od njih, da su Crkvi bitni i da svatko od njih ima svoje poslanje u njoj.

U dvorani Ureda za obitelj Riječke nadbiskupije u Rijeci 9. studenog održan je prvi susret rastavljenih i ponovno civilno vjenčanih osoba. Razgovaralo se o temama otvorenosti Crkve prema rastavljenima i ponovno građanski vjenčanima, rastavljenima i njihovim pravima u Crkvi, odnosu Crkve prema rastavljenima te kako proglasiti ništavnost ženidbe. O temi „Mogućnosti i izazovi rastavljenih i ponovno civilno vjenčanih osoba u životu Crkve“ govorio je Nikola Vranješ. „Crkveno-pravna rješenja neregularnih ženidbenih veza“ tema je o kojoj je izlagao sudski vikar pri Interdijecezanskom ženidbenom sudu prvog stupnja Emil Svažić.

Susret je započeo molitvom i pozdravnim govorima riječkog nadbiskupa Mate Uzinića i voditelja nadbiskupijskog Ureda za obitelj Ivana Nikolića. Nadbiskup je okupljenima poručio da je njihova prisutnost na susretu znak da nisu odustali od Boga i Crkve, ali i da Bog nije odustao od njih, da su Crkvi bitni i da svatko od njih ima svoje poslanje u njoj. Rekao im je kako je važno da se osjećaju prihvaćenima u Crkvi i znaju svoja prava, ali i da svećenici znaju svoje dužnosti. U tom smislu podsjetio je na pobudnicu pape Franje „Amoris laetitia“ (Radost ljubavi) te dokument Vijeća HBK-a za život i obitelj „Ususret svima bez iznimke“, o čemu će, osobito o 8. poglavlju navedene Papine pobudnice, u svom izlaganju govoriti Vranješ.

Vranješ je na početku istaknuo da se ne smije relativizirati crkvena ženidba i obiteljski život. Naime crkveni brak ne znači da osobe u njemu žive savršeno i to je realnost, upozorio je dodajući da se

ne može cijeli život Crkve svesti samo na sakramente. Važno je to osvijestiti jer i rastavljeni te ponovno građanski vjenčani mogu se u Crkvi ostvariti. Istaknuvši Papinu pobudnicu „Amoris laetitia“, a s njome i spomenuti dokument Vijeća HBK-a, izdvojio je četiri koraka: prihva-

Sudionici su primijetili kako je pastoralni rad uglavnom usmjeren prema mladima i obiteljima, a nedostaje razumijevanja za one koji su prošli bračne 'brodolome'.

ćanje, praćenje, razlučivanje i uključivanje u crkvenu zajednicu. Obrazlažući svaki od koraka u pastoralnom radu s osobama koje su rastavljene i/ili ponovno civilno vjenčane, odnosno osobe u neredovitim situacijama, posebno ih je potaknuo na uključenost u različite dimenzije crkvenog zajedništva, osobito onoga župnoga. Ključno je pritom prepoznavanje, uvažavanje i prihvaćanje od strane svećenika i drugih članova zajednice, kazao je Vranješ, dodajući da se pod uključenošću podrazumijeva slušanje Božje riječi, sudjelovanje u pripremama za sakramente njihove djece, sudjelovanje u katezezi, karitativni rad, ali ponajviše molitva koju im nitko ne može oduzeti.

O kompleksnoj temi crkveno-pravnih rješenja neregularnih ženidbenih veza govorio je sudski vikar Emil Svažić i u izlaganju kazao da situacije u kojima osobe, zbog neregularnih ženidbenih veza ne mogu primiti sakramente ili biti kumo-

vi na krštenjima i krizmi, teško ranjava savjest tih osoba i predstavlja prepreku u njihovu vjerničkom životu. Predstavio je detaljno moguća rješenja za izlaz iz te situacije, prije svega proglašenje ženidbe ništavnom ili njezino razrješenje. Predavanje sudskog vikara izazvalo je i najviše pitanja u drugom dijelu susreta u kojemu su okupljeni vjernici, suočeni s ovom problematikom, tražili odgovore za svoje životne situacije. Uz Svažića i Vranješa, na upite je odgovarao i nadbiskup koji ima iza sebe, kao crkveni pravnik, i iskustvo rada kao sudac na ženidbenom sudu. Uzinić je iznio i svoje mišljenje da će Crkva morati u budućnosti preispitati praksu u nekim službama poput kumstva, jer u središtu ne bi trebala biti samo kategorija crkvenog braka nego pitanje živi li osoba u vjeri.

U raspravi, u kojoj su sudjelovali i vjernici iz drugih biskupija pristigli na ovaj susret, govorilo se o nužnosti podrške župnika i župne zajednice, ali istaknuta je i premala pastoralna skrb o ljudima srednje životne dobi koji su se našli u ovoj situaciji. Upozoreno je kako je rad usmjeren prema mladima i obiteljima, a nedostaje razumijevanja za one koji su prošli bračne 'brodolome'. Sudionici su zahvalili organizatorima na ovoj inicijativi, istaknuvši kako im je ovaj susret dao poticaje za dalje.

U posljednjem dijelu susreta najavljen je drugi susret koji će biti pravovremeno najavljen, kao i radionice koje će se održavati dva puta mjesečno za rastavljene i ponovno građanski vjenčane osobe. Za radionice bit će potrebna prijava, a sve informacije Ured za obitelj objavit će na vrijeme.

U razgovoru s našom novinarkom kardinal Timothy Radcliffe, dominikanac, rekao je da bi karizmatični lider budućnosti trebao svakako biti – ponizan.

Kardinalski zbor i kardinalski zbroj

Iako je oko 80 % kardinala glasača izabrao papa Franjo, pred nama nije homogena skupina, s obzirom na njihovo podrijetlo ili društvenu stvarnost u kojoj žive. To također znači da ne možemo jednostavno i pravolinijski ocrtati profil budućeg pape, iako svi vole nagađati o tome.

Piše: Anđela Jeličić Krajcar

Papa Franjo je 7. prosinca održao svoj 10. konzistorij za kreaciju novih kardinala i u kardinalski zbor uvrstio 21 novog kardinala. Ukupan broj kardinala povećao se na 253, a 140 ih sada ima pravo birati slijedećeg papu na budućim konklavama, ali i biti izabrani za papu. Taj će se broj kroz godinu dana smanjivati, jer s vremenom će barem 10 kardinala navršiti 80 godina, i tako prijeći u onu drugu kategoriju, koja više nema pravo glasa. No to ne znači da će postati nevažni i neutjecajni. O važnosti kardinalata govori imenovanje Angela Acerbia, bivšeg nuncija, kardinalom u dobi od 99 godina.

Tko su kardinali? To su najbliži papini suradnici, kojima je Papa dao titulu kardinala zbog njihovih osobnih zasluga. Kardinali su počasnici članovi rimskog klera – stoga svaki od kardinala, bez ob-

zira odakle dolazi, dobiva jednu rimsku crkvu, kao svoju titularnu crkvu. Kardinali su stožerni stupovi Crkve, a njihova crvena bireta simbolizira poziv da jakošću svjedoče, spremni na mučeništvo, u korist jačanja kršćanske vjere, mira i spokoja Božjeg naroda i slobode Crkve.

Snaga svjedočanstva odlično je ilustrirana poznatim nam primjerom zagrebačkog nadbiskupa bl. Alojzija Stepinca, koji je usred progona bio imenovan kardinalom. Tim činom je njegovo poslanje dobilo na težini, i privuklo pažnju vjernika iz cijelog svijeta: te ugradilo u sveopću Crkvu živo svjedočanstvo ljubavi prema istini. Svjedočanstvo progonjene Crkve, koja ostaje iza progonjenog pastira, postavlja stvari u sveopćoj Crkvi na svoje mjesto, posebno pred opasnošću mlakosti, relativiziranja i svjetovnosti.

Svaki od novoimenovanih i starih kardinala ima neku karizmu i zaslugu koju je potrebno otkriti, ne samo zbog njihova osobna svjedočanstva, već i zbog Crkve koja im je povjerena i koju oni pomažu graditi.

Papa Franjo je u svom nastojanju da obnovi Crkvu, promijenio i kardinalski zbor, koji sada više nije toliko eurocentričan: iako među glasačima ima nešto manje od 60 evropljana, to više nije većina koja može olako prevagnuti po nekom pitanju. Azijskih kardinala ima već više od 20, nešto manje je afričkih, sjeverno-američkih i južno-američkih. Daleki istok i jug brojčano rastu, razmjerno sa sve većim brojem tamošnjih vjernika. Vidjeli smo, tijekom Papina posjeta Jugoistočnoj Aziji i Oceaniji, mladu Crkvu, živo društvo puno djece. Unatoč materijalnim poteškoćama, ta društva imaju budućnost, jer puna su života, i životnost donose u kardinalski zbor.

Novost je imenovanje kardinala u zemljama gdje su muslimani većina, a kršćani manjina – poput Irana ili Alžira. Oni donose u kardinalski zbor iskustvo i perspektivu međureligijskog dijaloga, karitativnog rada sa siromasima i susret s Bogom u licu upravo tog bližnjeg. A u svoje zemlje, donose prisutnost i vezu s Rimskim biskupom, koji brine i bdije nad udaljenim i malenim zajednicama Kristovih vjernika. Imenovanje beogradskog nadbiskupa Nemeta kardinalom – fokus stavlja na odnos sa pravoslavljem. Najmlađi novi kardinal je Ukrajinski eparh u Melbourneu, ima samo 44 godine: njegovo imenovanje znak je nade za Ukrajinski narod, a on donosi glas izmučenog naroda među najbliže Papine suradnike. Novih pet kardinala dolazi iz Latinske Amerike, a kardinalsko imenovanje Vincenta Bokalica Iglica, uz nedavno uzdizanje njegove biskupije Santiago del Estero na rang prvostolnice, nasuprot politički opterećenom Buenos Airesu, poručuje da je potreban veći fokus na siromaštvo i evanđelje, a manje zanimanje za politička previranja.

Nakon posljednjeg konzistorija, kardinalski zbor je pomlađen, i sljedećih će desetljeća ti ljudi utjecati na prioritete Crkve. Iako je oko 80% kardinala glasača izabrao Papa Franjo, pred nama nije homogena skupina, obzirom na njihovo porijeklo, ili društvenu stvarnost u kojoj žive. To također znači da ne možemo jednostavno i pravolinijski ocrtati profil budućeg pape, iako svi vole nagađati o tome. U razgovoru s novinarima, kardinal Timothy Radcliffe, dominikanac, rekao je da bi karizmatični lider budućnosti trebao svakako biti – ponizan. Na kraju, važnije od brojki i geopolitičkih primjedbi, jest otvorenost Božjem Duhu, jer On u konačnici vodi Crkvu, i uvijek – puše tamo gdje hoće (Ivan 3,8).

Osobito se za krštenje, prvu pričest, krizmu i vjenčanje nastoji oraspoložiti vjernike za dostojno i djelatno primanje tih sakramenata. To je razumljivo jer Bog nas ne spašava automatski ili protiv naše volje, nego uz našu suradnju.

Isus podučava iz Šimunove lađe, Nepoznati umjetnik, Sv. Marija Uznesenja, Marietta, Ohio, Sjedinjene Američke Države

Sakramenti i (ne)dostojni primatelji (I. dio)

Prihvatanje pripreve za sakramente preduvjet je za primanje sakramenata.

Piše: Goran Žan
Lebović Casalonga

PRIKLADNO RASPOLOŽENJE

U Zakoniku kanonskoga prava iz 1983., kan. 843 – § 1., koji ravna životom Crkve, čitamo: *Posvećeni služitelji ne mogu uskratiti sakramente onima koji ih prikladno traže, koji su valjano raspoloženi i kojima se pravom ne zabranjuje primanje sakramenata.* Iz toga proizlaze određeni uvjeti koje osoba mora imati da bi primila sakramente. Prvi je uvjet da je osoba krštena (osim ako želi primiti krštenje, tada taj sakrament nema). Drugi je uvjet da su valjano raspoloženi. Što to znači? To nam otkriva isti kanon, malo kasnije: §2. *Pastiri duša i ostali vjernici dužni su, svatko prema svojoj zadaći u Crkvi, brinuti se da se oni koji traže sakramente pripreve za njihovo primanje potrebnom evangelizacijom i katehetskom poukom, pazeći na odredbe koje je izdala mjerodavna vlast.*

U tom smislu prikladno raspoloženje nije samo želja da se primi sakrament nego i da se bude evangeliziran i katehetski poučen. Iz toga vidimo važnost pripreve za sakramente. Prihvatanje pripreve za sakramente preduvjet je za primanje sakramenata. Osoba koja bi htjela primiti sakramente, a ne bi bila raspoložena za pripravu i pouku, redovito se ne bi mogla smatrati prikladno raspoložena za sakramente. Uzmimo primjer: jako želim voziti automobil. No da bih vozio automobil, moram proći autoškolu i ispite te dobiti vozačku dozvolu. Ja želim voziti automobil, ali ne želim proći autoškolu i položiti ispite. Takvoj osobi bi se nasmiјajali jer njezina je želja dobra, ali ona nije dostatna jer na taj način može ugroziti i sebe i druge. U tom smislu isto možemo primijeniti na sakramente.

ODBIJANJE ILI ODGAĐANJE SAKRAMENATA?

Danas se u svom pastoralnom djelovanju župnici sve više susreću sa željom pojedinih vjernika da „obave“ sve „potrebne“ sakramente: krštenje, prvu pričest, krizmu i vjenčanje. Za određenu skupinu ljudi to je dio običaja, identiteta, način da obilježe svoju pripadnost. Dobro nam je poznato da takvi ljudi kažu: *Zar da se moje dijete ne krsti? Zar da se moje dijete jedino u*

razredu ne pričesti? Osobito to vidimo kada ljudi donose dijete na krštenje, a zapravo samo kulturološki ili tradicijski pripadaju kršćanstvu. Dijete treba krstiti u vjeri roditelja ili kumova, a ona možda nije živa – ne pohađaju mise, ne ispovijedaju se, dok se deklariraju kršćanima.

Nije to ništa novo, već je sluga Božji, biskup Fulton Sheen u jednom intervjuu bio upitan: *Možeš li ipak biti dobar katolik, a ne ići u crkvu?* Na to je odgovorio: *Ne baš dobar. Ne. Zatim je odgovorio primjerom: Ne možeš reći da si dobar navijač Yankeesa ako ne ideš gledati Yankeese kako igraju.* Novinarica, komentirajući one koji se smatraju „dobra vjernicima“, a ne idu u crkvu, kaže: *Jako me uznemiruje kad vidim [op.a. takozvanog] 'dobrog vjernika' koji je sposoban za predrasude, na što Fulton Sheen upravo objašnjava u čemu je ključni dio problema: Da, oni ne poštuju sav zakon. Poštuju samo dio njega. I zaključuje na svoj šaljivi način: I često se koristi izgovor: 'Ne idem u crkvu jer ima previše licemjera.' Ali uvijek ima mjesta za još nekoliko.*

PRIPREVA ZA SAKRAMENTE

U susretu s takvim „vjernicima“ svećenik može odgoditi sakrament dok se ne postignu uvjeti za prikladno podjeljivanje sakramenta – potrebna je promjena srca, stava, duh suradnje i poučljivosti, što netko može doživjeti kao uskraćivanje sakramenata.

Priprava za sakramente koju vode župnici i suradnici, prilika je da se uredi i bračni status (koji je u zadnje vrijeme sve rjeđi), a svećenici pripravom nastoje usmjeriti osobe na povratak vjeri ili otkrivanje vjere, na obveze vjerskog odgoja i pouke. S druge strane, osobito za krštenje, prvu pričest, krizmu i vjenčanje, nastoji se oraspoložiti vjernike za dostojno i djelatno primanje tih sakramenata.

Zato postoje pripreve na prvu pričest i pripreve na krizmu, zato se organiziraju tečajevi za ženidbu, zato se inzistira na tome da pričesnici i krizmanici sudjeluju na nedjeljnoj euharistiji. To je razumljivo jer Bog nas ne spašava automatski ili protiv naše volje, nego uz našu suradnju. To je očito i u čudima koja je činio Isus.

Dakle koliko god objektivno bio malen naš doprinos, on je nužan kako sa strane djelatelja tako i sa strane primatelja za djelotvornost sakramenta. Tu vrijede riječi svetog Augustina: *Bog koji te je bez tebe stvorio, ne želi te spasiti bez tebe.*

Nemojmo samo čekati da netko drugi promijeni svijet, svatko je od nas pozvan već

Šezdesetak korisnika karitativnih ustanova podijelili su objed s nadbiskupom Matom Uzinićem u njegovu domu.

Ako naša molitva ne postane djelotvorna ljubav, onda slabo molimo

Svjetski dan siromaha u Rijeci obilježen je dvodnevni programom koji je zaključen misom te ručkom u Nadbiskupskom domu u nedjelju 17. studenog. Šezdesetak korisnika karitativnih ustanova podijelili su objed s nadbiskupom Matom Uzinićem u njegovu domu. Ručak je pripremljen u kuhinji riječkog bogoslovnog sjemeništa, a posluživali su ga članovi Franjevačkog svjetovnog reda. Volonteri u narančastim majicama Socijalne samoposluge „Kruh sv. Elizabete“ preplavili su dvoranu služeći goste, a u ugodnom i prijateljskom ozračju radost se ocrtavala na svakom licu. Dan ranije na riječkom Korzu građani su se mogli upoznati s radom karitativnih ustanova Riječke nadbiskupije i s korisnicima njihovih programa pomoći.

Prije nedjeljnog ručka nadbiskup Uzinić predvodio je euharistijsko slavlje u kapucin-

skoj crkvi Gospe Lurdske na Žabici, a najveću riječku crkvu ispunili su korisnici, djelatnici i voditelji karitativnih ustanova. Na misi je zahvalio svima koji o siromašnima brinu, a siromasima uputio poruku nade govoreći o stvaranju Novog svijeta na kraju vremena, koje je započelo već utjelovljenjem Isusa Krista. „Koristim ovu priliku da bih zahvalio svima koji ste u ovom gradu anđeli, graditelji tog novog i boljeg svijeta. Tog svijeta koji je Isus Krist počeo ostvarivati, koji se počeo događati u njemu. U njemu se dogodilo novo stvaranje. Hvala vam što ste svjedoci tog svijeta, što svojom brigom za brata čovjeka u potrebi svjedočite da je takav svijet moguć. Ne sutra, nego danas, sada i ovdje.“

Siromasima je uputio poruku nade nadahnut Papinim geslom Jubileja 2025. godine „Hodočasnici nade“ te ih pozvao da

hode zajedno i pomažu jedni drugima. „Želio bih, upravo koristeći izraz ‘hodočasnici nade’, reći poruku koja se odnosi osobito na vas koji ste siromasi, koji se nalazite u različitim situacijama potrebe, u različitim situacijama kušnje, pitanja, poteškoće, problema, jer ste prevareni, jer ste ostavljeni, jer ste zanemareni, jer vam je učinjeno zlo, nepravda. Nismo pozvani samo čekati. Nismo pozvani trpjeti ne pokušavajući ništa napraviti. Kao hodočasnici, hodočasnici nade, pozvani smo ići ususret Kristu stvarajući već sada onaj svijet o kojem on govori, koji je zapravo već ostvario u sebi, ali i koji je nama dao kao zadatak. Pozvani smo ne samo čekati da netko drugi promijeni taj svijet, da to Bog uredi, nego je svatko od nas pozvan činiti već sada ono što može. I to ne sam, nego u susretu s drugim.“

Nadbiskup se u propovijedi nadahnua i porukom pape Franje za Svjetski dan siromaha u kojoj Papa govori o nadi, ali i o molitvi, kao što je i godinu pripreve za Jubilej proglasio Godinom molitve. Papa u poruci piše kako je molitva siromaha ona molitva za koju možemo biti sigurni da će ju Bog uslišati. „Moliti na način siromaha znači moliti u poniznosti, u svijesti da ne mogu sve sam, da mi je potreban drugi, odnosno Bog. Isto tako i da sam i ja potreban svojem bratu i sestri.“ Molitva, koja je odnos s Bogom, trebala bi tako postati djelotvorna ljubav, karitas, ljubav prema braći i sestrama, rekao je nadbiskup. „Ako imamo molitvu koja nije postala djelotvorna ljubav, onda slabo molimo. Ali i za djelotvornu ljubav potrebna je molitva, jer bez tog odnosa s Bogom naša ljubav prema bližnjemu nema snagu i nema onu moć koju bi trebalo. Dakle potrebno je jedno i drugo, i molitva i djelotvorna ljubav.“ Nadbiskup Uzinić pozvao je okupljene da im Svjetski dan siromaha pomogne shvatiti da smo svi siromašni, ali i da je svatko dovoljno bogat da može nešto dati drugome.

sada činiti ono što može.

Pod ovogodišnjim geslom „Molitva siromaha uzdiže se do Boga“ (Sir 21,5) proslava Dana siromaha u Riječkoj nadbiskupiji započela je 16. studenog na riječkom Korzu na kojemu su građani, u vremenu od 10 do 13 sati, mogli posjetiti štand i upoznati se s ustanovama koje skrbe o siromasima, kao i s korisnicima karitativnih programa. Tko je htio, mogao je i počastiti kavom nekog od korisnika i popričati s njim. Na štandu su građanima bili ponuđeni ručni radovi učenika iz riječke Katoličke osnovne škole „Josip Pavličić“. Oni su molitve korisnika karitativnih ustanova prenijeli na papir i druge materijale te ponudili građanima kao uspomenu na taj dan prikupljajući tako dobrovoljne priloge za pomoć radu tih ustanova.

U program obilježavanja Svjetskog dana siromaha bile su uključene karitativne ustanove Riječke nadbiskupije koje skrbe o siromasima i socijalno ugroženim osobama: Caritas Riječke nadbiskupije, Socijalna samoposluga „Kruh sv. Elizabete“, Prihvatište za beskućnike „Ruže sv. Franje“ i Depaul Hrvatska.

“OTVORI OČI! Neka srce vodi!”

Najdugovječniji humanitarni program Hrvatskog Caritasa “Za 1000 radosti”, započet prije dvadeset i dvije godine kao predbožićna akcija prerastao je u cjelogodišnji program kojim Hrvatski Caritas nastoji u društvu razviti socijalnu osjetljivost, solidarnost i zajedništvo te ujedno prikupiti konkretnu pomoć za najsiromašnije obitelji u Hrvatskoj koje teško preživljavaju boreći se s bolesti, nezaposlenosti i oskudicom.

O ciljevima, načinu provedbe, obiteljima kojima se nastoji pomoći, oblicima i načinima pružanja pomoći te o mogućnostima uključenja i potpore pojedinaca, tvrtki, udruga i tijela javne vlasti na predstavljanju akcije 21. studenog go-

vorio je ravnatelj Hrvatskog Caritasa fra Tomislav Glavnik.

„Novi ciklus programa Hrvatskog Caritasa *Za 1000 radosti* nudi priliku svim ljudima u našem društvu da se, ne samo na simboličan način, već vlastitim angažmanom, svjesno i voljno, pokrenu, otvore oči i prepuste vodstvo srcu, kako smo izrazili novim sloganom.

To je svjesno opredjeljenje za preuzimanje odgovornosti – da siromašni, ostavljeni, marginalizirani u društvu dobiju više boje i svjetla u svojem životu jer ćemo ih – uz pomoć Hrvatskog Caritasa – promatrati kroz posebne naočale: naočale srca.

Mladi pripremili 700 poklona

Tradicionalno, kao što su to činili i proteklih godina, vrijedni mladi iz Centra za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“ organizirali su i provedi već tradicionalnu akciju darivanja povodom blagdana sv. Nikole. S puno ljubavi i truda koordinirali su organizaciju, prikupljanje donacija, kupnju poklona, prikupljanje igračaka, pakiranje i dostavu poklona – i to već petu godinu zaredom.

Ukupno je podijeljeno čak 700 poklona na 40 različitih lokaliteta, s posebnim naglaskom na djecu slabijeg imovinskog stanja, djecu u domovima za nezbrinute te osobe s poteškoćama u razvoju.

Misa u bolničkoj kapeli

Liječnici, medicinske sestre, djelatnici i pacijenti riječkog KBC-a misom su 21. studenog proslavili Gospu od Zdravlja, koja je zaštitnica kapele u zgradi bolnice na Sušaku. „Od Marije možemo puno naučiti. Ona je bila i liječnik i medicinska sestra i pacijent“, poručio je riječki nadbiskup Mate Uzinić okupljenima u bolničkoj kapeli među kojima je bio i ravnatelj Kliničkog bolničkog centra Rijeka Alen Ružić te glavna sestra i pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo Snježana Juričić. „Molimo danas za zdravlje, ali osobito i za bolesne i one koji o njima brinu“, rekao je bolnički kapelan Siniša Vujčić pozdravljajući okupljene djelatnike i pacijente te svećenike iz okolnih gradskih župa koji su suslavili misu. Nakon mise nadbiskup je s bolničkim kapelanom obišao bolesnike koji su zatražili svećenika te s njima molio, a koji su željeli, mogli su primiti pričest ili bolesničko pomazanje.

Nadbiskup je pozvao na pronalaženje nadahnuća u Marijinu primjeru, u molitvi i u djelovanju. „Da sve što činimo, činimo na Marijin način. Imajmo razumijevanja jedni za druge, podržavajmo jedni druge, ujedinito se, osobito u molitvi u Godini molitve“, rekao je nadbiskup.

Vrijeme Božića – vrijeme veselja

Predblagdansko i blagdansko raspoloženje donosi nam radost, ljubav i veselje, ali nekima i stres i nezadovoljstvo. Kako bismo Božić i Novu godinu ipak proveli u pozitivnom emotivnom raspoloženju, evo nekoliko savjeta koji nam mogu pomoći.

Priredio:
Ivan Host

U zraku se ponovno osjeća blagdansko ozračje. Vrijeme je božićnih i novogodišnjih blagdana. Grad je ukrašen – razni svjetlucavi ukrasi, lampice, veselje i smijeh na gradskim ulicama i druženje u krugu bližnjih ispod okićenog božićnog drvca. Sve to povezujemo s božićnim i novogodišnjim blagdanskim danima. No da bi sve bilo „kako treba“, potrebno je prije toga urediti dom, obaviti kupnju, pripremiti hranu i kolače te organizirati okupljanje bližnjih. Sve te navedene obveze i pogotovo sve viša očekivanja od sebe i drugih često dovode do osjećaja napetosti, nezadovoljstva i s time povezanog stresa. Zato si postavite pitanje: mislite li dovoljno na svoje zdravlje?

Blagdansko raspoloženje donosi radost

Većina ovo blagdansko vrijeme godine doživljava radosnim i uživa u tom dobru raspoloženju. No nekima ovo vrijeme predstavlja vrijeme povećana stresa. Povećanu razinu stresa imaju posebno oni koji preuzimaju odgovornost oko blagdanskih priprema. Zato je za mnoge ovo predblagdansko vrijeme povezano s manjom emocionalnom dobrobiti u odnosu na druge dijelove godine. Snažniji negativni efekti uočeni su kod nezaposlenih osoba, a manje negativni efekti kod osoba boljeg subjektivnog zdravlja i kod religioznih osoba. Pokazalo se da su obiteljska druženja i religioznost povezani s većom psihološkom dobrobiti. S druge je strane tzv. „konzumerizam“, odnosno pretjerana težnja za posjedovanjem i kupnjom stvari, povezan s većom razinom stresa i smanjenom razinom subjektivne dobrobiti.

Dakle predblagdansko i blagdansko raspoloženje donosi nam radost, ljubav i veselje, ali nekima i stres i nezadovoljstvo. Kako bismo Božić i Novu godinu ipak proveli u pozitivnom emotivnom raspoloženju, evo nekoliko savjeta koji nam mogu pomoći.

Ne zaboravite koja je bit blagdana

Uvijek si postavite realna očekivanja. Imajte na pameti da je nemoguće organizirati savršena blagdanska događanja – a i nije potrebno. Teškoće koje se javljaju, smatrajte samo prilikom za treniranje fleksibilnosti i otpornosti. Loše ispečen kolač ili ne baš idealno božićno drveće ne bi vam trebali uništiti blagdane. Naprotiv, od toga možete napraviti veselu obiteljsku uspomenu. Ako vaši bližnji imaju želje i očekivanja koja su iznad vaših mogućnosti, porazgovarajte s njima o tim mogućnostima i istaknite da bit blagdana nije u idealno postavljenoj dekoraciji ili skupim poklonima. I zato uvijek imajte na pameti što je bit blagdana.

U društvu voljenih osoba

Pomažite drugima kad god stignete. Uključite se u volonterske projekte u vašem okruženju. Volontiranjem pomažemo drugima, a to u naše živote unosi sreću i zadovoljstvo. Također nam ponekad pomaže sagledati naše vlastite poteškoće u puno širem kontekstu.

U vrtlogu blagdanskih kupnji i priprema često zaboravljamo što je bit blagdana. Podsjetite se da je najvažnije vrijeme koje provodimo u društvu voljenih osoba, a ne pokloni, ukrasi ili obilje hrane. Potaknite kod svojih bližnjih i vas samih zahvalnost razgovorom o svemu lijepom što imate. Ako postoje i nesuglasice, usmjerite se na ono što vam je zajedničko i što volite jedni kod drugih. Provedite vrijeme u ugodnim zajedničkim aktivnostima, igrajte društvene igre, slušajte zajedno glazbu ili pjevajte, otidite u zajedničku šetnju, provodite vrijeme zajedno.

Kod nekih osoba blagdani mogu biti frustrirajući dio godine zbog osjećaja usamljenosti, zbog razmišljanja o neuspjesima te zabrinutosti za budućnost. O svojim poteškoćama i problemima razgovarajte s bliskim prijateljima i obitelji. Otvoren razgovor s bliskim osobama može vam pomoći da osvijestite svoje osjećaje i usmjerite se na moguća rješenja. A ako to ne pomaže, javite se svom obiteljskom liječniku.

Opustite se

Opustite se – nije potrebno ispuniti sva očekivanja. Ponekad je upravo opuštanje i briga za sebe najbolje što možete učiniti. Od toga ćete imati koristi, ali koristi će imati i svi drugi. Razmišljajte o stvarima koje vam pružaju radost i zadovoljstvo, opustite se, prošetajte, slušajte omiljenu glazbu ili čitajte knjigu. Razmislite o tome je li važnije da vam je kuća savršeno uređena ili je pak važnije da se vi dobro osjećate, da ste dobro raspoloženi i zadovoljni.

GORANSKO BOŽIĆNO DRVCE

Jeste li se ikad zapitali zašto kitimo božićno drvce? I kako se to nekoć radilo?

Piše: Karmen Delač-Petković

Ukrašavanje božićnog drvca ima dugačku pretpovijest jer tradicija ukrašavanja različitih stabala seže još u pogansko doba. Najpoznatija legenda kazuje da je reformator Martin Luther prvi u kuću donio mladu jelu i okitio je za praznik Kristova rođenja. Taj se običaj brzo ukorijenio na sjeveru Europe odakle se raširio cijelim svijetom.

A kako je to pred stotinjak godina izgledalo u Gorskom kotaru? Ponajprije bi domaćin otišao dan-dva prije Badnjaka odsjeći lijepo drvce i donijeti ga kući. Moj je djed, primjerice, redovno obilazio i čistio naše njive, šume i sjenokoše pa je mogao na vrijeme odabrati stabilce koje mu se sviđalo.

Jela nije bila velika jer trebala je stajati na stolu, za tu priliku prekrivenim najljepšim stolnjakom. Obično se božićno drvce postavljalo u pokrajnju sobu, gdje se nije ložilo, da bi moglo duže potrajati, ali sjećam se da je kod nas znalo biti i u kuhinji, koja je bila vrlo velika. Na Badnjak drvce bi se okitilo u krugu obitelji, uglavnom su to radila veća djeca, a manja su im pomagala. To se zvalo *kinjčenje jablanca* i bilo je, već samo po sebi, vrhunski doživljaj...

Početkom 20. st. ukrasi za drvce uglavnom su se pripremali kod kuće.

S jeseni sačuvala bi se lijepe crveno-žute jabuke, postojale su i voćne sorte pogodne za to, pa bi se njima okitilo drvce. Ako jabučica nije imala peteljku za koju bi se vezao konac, u nju se, na mjestu peteljke, zabio malen drveni klin, tzv. *šitika*. Budući da su jabuke ipak bile teške, one su se stavljale uz stablo, a na vanjski dio grana vješali su se posebni suhi kolačići koje bi majka ispekla uoči Badnjaka. Za rezanje tijesta koristile bi se posebne *modlice* u obliku kruga, zvjezdice, polumjeseca, zvona, ovčice, križa, ribice, lutkice, konjića... Svaki bi kolačić prije pečenja majka probušila iglom da se poslije može provući konac. Djeca nisu jela te kolačiće jer su, nakon pečenja, bili tvrdi kao kamen i tako bi svi

završili na božićnoj jeli. Osim njih stavljali su se i suhi orasi obojani u zlatnu ili srebrnu boju. U trgovini su se mogle kupiti i posebne štipaljke koje su se stavljale na kraj grane. Na vrhu štipaljke bila je malešna „košarica“ za svječiću. A i svječiće su bile različitih boja.

Kupovali su se i tzv. *svileni bomboni* kakve danas izrađuju još samo rijetki medičari. Bili su to tvrdi šećerni bomboni u obliku malih, duguljastih kvadara, omotani u mliječno bijeli papir s resicama, a preko sredine još i u foliju srebrne, zlat-

jednostavno vrh. Te su kuglice bile skupe i rijetko ih se moglo nabaviti pa smo ih posebno pažljivo čuvali u kutijama obloženim vatom. Obitelji su uglavnom imale i deset – dvadeset staklenih kuglica, rijetko koja više, a među njima najljepša je bila ptičica s dugačkim repom od strune. Mi smo imali i papirnate ukrase, primjerice janješce od malo tvrđeg posrebnog kartona. Pod bor stavljale su se jaslice, uglavnom izrađene od vješto oslikanog debljeg papira koji se otvarao „na harmoniku“ pa bi likovi izgledali trodimenzionalno. Naravno, kraj jaslica bi sa svake strane bio tanjurić božićne pšenice...

Sam je Badnjak bio, sjeća se moja osamdesetsedmogodišnja mama, doživljaj za pamćenje. Toga bi dana mama ispekla orehnjaču, a nakon toga povela bi djecu na misu polnoćku. Bila je to prekrasna, pjevana misa u svečano okićenoj župnoj crkvi. Vani je obično bila vedra, hladna noć i mama se sjeća škripanja svoje obuće, tzv. *goranskih čampi*, dok bi se snježnom *prtinom* vraćala kući...

Djecu bi dočekala zagrijana kuća i miris toplih domaćih kobasica, koje bi otac skuhao. Jele su se s ukiseljenom salatama i bijelim kruhom, koji se pekao samo za blagdane. Nakon jela svako bi dijete dobilo komad orehnjače. Budući da se u poraću živjelo vrlo siromašno, ovo je bio vrhunac raskoši. Potom bi se obitelj okupila oko jele gdje bi roditelji pažljivo zapalili svječiće, otac bi

svirao na bisernici, a svi zajedno pjevali bi božićne pjesme. Na kraju bi oprezno pogasili sve svječiće (goranske drvene kuće bile su podložne požarima) i otišli na spavanje. To je bio jedan od rijetkih dana kad su djeca mogla ostati u postelji koliko su htjela jer se na Božić nije radilo. Ujutro bi na Božić dolazili čestitari, potom je bio svečani ručak, a nakon njega opet pjesma oko jele.

Sjećanje na te davne dane i danas grije moju mamu, kao i mene moji Božići u Kutima, iako je darova bilo malo jer nije bilo novaca za rasipanje. No i sam je Božić, tako lijep u svome zajedništvu i ljubavi, bio naš najveći dar, kakav danas ni najbogatija djeca nemaju...

Božićno bi vrijeme proletjelo u hipu, a kad je, na Sveta tri kralja, trebalo raskititi jelu, nije se baš moralo puno raditi jer bi djeca, malo-pomalo, pojela sve keksiće i bombone koji su već omeškali pa, na kraju, i sve jabučice...

ne, zelene, plave, crvene ili žute boje. U siromašnim obiteljima majka bi čitave godine skupljala različite „zlatne“ papiriće od bombona, a onda bi na Badnjak njima omotala komadiće repe i objesila ih na bor – da se barem vidi. I da nitko ne zna kako oni nemaju novaca za bombone...

Povrh svega stavljala se još i tzv. *vilina kosa* ili vata koja je drvцу davala zasniježen izgled. Tek početkom sedamdesetih godina 20. st. u Gorski kotar stigle su električne lampice za bor kakve danas poznajemo.

Na vrh jele dolazila bi ili božićna zvezda ili posebno raskošno izrađena staklena kuglica sa šiljkom na vrhu, zvana

Jubilejska godina

Nakon sedam subotnih godina, tj. nakon 49 godina (7x7), kao pedeseta i „sveta“ (Lev 25,10) godina slavila se „jubilejska godina“ (Lev 25,23). Nazvana je tako po ovnujskom rogu (hebr. *jovel*) u kojega se trubilo kako bi se označio njezin početak.

Piše:
Bruna Velčić

Proslava jubilejske godine ima svoj izvor u Starom zavjetu te o njezinu prvotnom značenju čitamo u Levitskom zakoniku 25. Ondje čitamo o tzv. subotnoj godini (Lev 25,1-7), a potom i o jubilejskoj godini (Lev 25,8-55), iz čega vidimo da je njihovo slavlje međusobno usko povezano, a obje su proslave povezane sa židovskom svetkovinom subote (hebr. *šabat*, „počinak“).

SUBOTA

Držanje subotnjeg počinka propisano je u Deset zapovijedi i obrazloženo Božjim počinkom nakon stvaranja (Izl 20,8-11) te sjećanjem na egipatsko ropstvo (Pnz 5,12-15). Ono je znak slobode jer samo onaj tko je slobodan, može „uzeti slobodan dan“. Ta se sloboda prelijeva s Boga na čovjeka i s Izraelca na sve koji ga okružuju i koji su mu podložni ili pridruženi: „Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni vol tvoj, ni magarac tvoj, niti ikakvo živinče tvoje, niti došljak koji je unutar tvojih vrata“ (Pnz 5,14). Subotom dakle počivaju sva stvorenja: ljudi, životinje, kao i zemlja jer se ona toga dana ne smije obrađivati. Kaže o tom danu, u knjizi „Imati ili biti“, židovski sociolog i psiholog Erich Fromm: „On je počinak u smislu ponovnog uspostavljanja potpune harmonije između ljudskih bića te između ljudskih bića i prirode. Ništa se ne smije uništavati i ništa graditi: shabbat je dan primirja u borbi čovjeka sa svijetom. I iščupati jednu travku znači narušiti tu harmoniju, kao i zapaliti šibicu. Ne smije doći ni do kakve društvene promjene. (...) Na dan shabbata živi se kao da se ničeg *nema*, s jednim jedinim ciljem – *bivanjem* tj. izražavanjem bitnih vlastitih moći: molitve, učenja, jedenja, pijenja, voljenja“ („Imati ili biti“, Zagreb, 1989., str. 63-64).

SUBOTNA GODINA

Slavlje subotne godine označava produženje subotnjeg počinka na čitavu godinu. U Izlasku se o subotnoj godini

veli: „Šest godina zasijavaj svoju zemlju i njezine plodove pobiri, a sedme je godine pusti da počiva neobrađena. Neka se s nje hrani sirotinja tvoga naroda, a što njoj ostane, neka pojedje poljska živina. Radi tako i sa svojim vinogradom i svojim maslinikom“ (Izl 23,10-11). S obzirom na to da je njezina temeljna karakteristika neobrađivanje zemlje, ova je godina nazvana „počinkom zemlje“ (hebr. *šabat haarec*; Lev 25,6). Nije se smjelo ni sijati, ni žeti, već su se i ljudi i stoka hranili isključivo od ranijeg uroda i od onog što je samo izraslo. Počivala je ne samo zemlja, već i svi oni koji su redovito na zemlji radili: od vlasnika do sluga i pridošlica te životinja.

Na tragu biblijskih tekstova, kršćanski su jubileji poziv na obraćenje i pomirenje s Bogom, ali i poziv na brigu o čovjeku i stvorenom svijetu, na iskorjenjivanje društvenih nepravdi i siromaštva te na izgradnju solidarnog i pravednog svijeta u kojem će svi ljudi moći živjeti u miru, slobodni i na način dostojan čovjeka.

JUBILEJSKA GODINA

Nakon sedam subotnih godina, tj. nakon 49 godina (7 x 7), kao pedeseta i „sveta“ (Lev 25,10) godina slavila se „jubilejska godina“ (hebr. *šemat hajovel*; Lev 25,23). Nazvana je tako po ovnujskom rogu (hebr. *jovel*) u kojega se trubilo kako bi se označio njezin početak (Lev 25,9). Bila je obilježena zemljišnim počinkom, oslobađanjem robova i povratkom na vlastitu očevinu (Lev 25,8-22). Dok Izl 21,2-6 i Pnz 15,1-18 pripisuju oslobađanje robova subotnoj godini, Levitski zakonik to pripisuje jubilejskog godini. Riječ je o oslobađanju Izraelaca koji su zapali u dužničko ropstvo, odnosno koji su zbog dugova bili prisiljeni prodati u ropstvo sebe ili nekoga iz vlastite obitelji (Lev 25,35-55). S obzirom na to da su

se opraštali dugovi, ova je godina nazvana i „oprosnom godinom“ (Lev 25,10).

Također, bila je riječ i o „oslobađanju“ naslijeđene imovine (kuće, polja) koju je netko, za potrebe preživljavanja, prodao drugom Izraelcu: tijekom jubilejske godine imao je pravo ponovno ući u njezin posjed (Lev 25,23-34). Naime, prema Starom zavjetu jedini vlasnik Obećane zemlje jest Bog koji ju je dao svome narodu (Jš 1,1-4), a izraelska plemena podijelila su je među sobom kako bi svako pleme i svaka obitelj imali komad obradive površine od kojega su mogli živjeti (Jš 13-21). Povratak na očevinu tijekom jubilejske godine označava ponovnu uspostavu izvornog poretka, odnosno ponovnu uspostavu pravde: nitko ne smije zauvijek posjedovati tuđu očevinu - jer zemlja u konačnici pripada Bogu i Bog je dao svakome jedan dio kako bi mogli živjeti (Lev 25,23). Isto tako nitko ne smije zauvijek posjedovati brata Izraelca kao roba jer ih je Bog oslobodio iz egipatskog ropstva i samo njemu trebaju služiti (Lev 25,42). Jubilejska godina počinjala je na Dan pomirenja (Lev 25,9), što je bilo posve primjereno jer je na Dan pomirenja Bog Izraelcima opraštao njihove dugove, tj. grijehe, a

tijekom ove godine Izraelci su bili pozvani naslijedovati Božji primjer i opraštati jedni drugima kao što im je Bog oprostio.

Koliko je ovaj, mogli bismo reći, radikalni socijalni program, zaživio u starozavjetnim vremenima, teško je reći. O opraštanju dugova i vraćanju posjeda čitamo npr. u Nehemiji 5. U Izaiji 61,1-3 oslobođenje robova i „godina milosti Gospodnje“ povezani su s nastupom Pomazanika – Mesije, i Isus znakovito čita upravo taj tekst u nazaretskoj sinagogi naviještajući da se to proročanstvo ispunilo (Lk 4,17-21).

Kršćanski jubileji nadovezuju se na taj Kristov proglas i označavaju da je vrijeme oslobođenja i opraštenja dugova nastupilo s rođenjem Isusa Krista.

BOŽIĆNO RAZDOBLJE I DOŠAŠĆE U HRVATSKOJ TRADICIJI

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

Božićno razdoblje u Hrvatskoj vrijeme je bogate duhovnosti i tradicije, koja spaja vjeru, glazbu i običaje. Tradicionalne božićne pjesme, nadahnute Biblijom, uz mise i obiteljske običaje stvaraju jedinstveno ozračje radosti i zajedništva. Božić nije samo proslava Isusova rođenja, već i prilika za promišljanje o ljubavi, miru i nadi koju ovaj blagdan donosi svakom čovjeku.

DOŠAŠĆE – VRIJEME PRIPREME I IŠČEKIVANJA

Došašće ili advent traje četiri tjedna i predstavlja vrijeme pripreme za dolazak Isusa Krista. To je razdoblje koje poziva na duhovnu obnovu, sabranost i radost iščekivanja. U liturgijskom smislu došašće ima dvostruki cilj:

1. priprema za proslavu Isusova rođenja na Božić, odnosno sjećanje na njegov prvi dolazak
2. priprema za Kristov drugi dolazak na kraju vremena, što se posebno naglašava u prvim tjednima došašća

Došašće se dijeli na dva dijela:

- Eshatološko razdoblje (od početka došašća do 16. prosinca) usmjereno je na razmatranje Kristova drugog dolaska. U tom razdoblju crkveni napjevi i pjesme često govore o sudnjem danu i čežnji za Gospodinovim dolaskom.
- Božićno došašće (od 17. do 24. prosinca) bliža je priprema za Božić i proslavu Kristova rođenja. U ovom razdoblju dominiraju pjesme posvećene Blaženoj Djevici Mariji, koja je nosila Isusa Krista.

Posebno mjesto u došašću zauzimaju **O-antifone**, koje se pjevaju od 17. do 23. prosinca, uz evanđeosku pjesmu *Magnificat* u večernjim molitvama časoslova. Sve antifone počinju slovom „O“ i donose naslove i opise Krista, poput Mudrost, Ključ Davidov, Kralj naroda i Emanuel. Redoslijedom čitanja unatrag antifone na latinskom jeziku čine poruku „ero cras“, što znači „bit ću sutra“, simbolizirajući blizinu Isusova dolaska.

NARODNE TRADICIJE DOŠAŠĆA

U hrvatskoj tradiciji došašće je bogato običajima koji okupljaju obitelji i zajednice.

- **Mise zornice** osobito su popularne. Riječ je o jutarnjim misama koje se slave prije svitanja i simboliziraju duhovno bdjenje i iščekivanje Kristova dolaska. Mnogi vjernici u Hrvatskoj i danas redovito sudjeluju na zornicama, stvarajući poseban osjećaj zajedništva.
- **Božićna devetnica**, koja prethodi Božiću, poznata je i u drugim europskim zemljama. U Hrvatskoj uključuje molitvu, pjesmu i svetu misu tijekom devet dana prije Božića.
- **Paljenje svijeća na adventskom vijencu** simbolizira svjetlo koje dolazi u svijet preko Isusa Krista. Svaka od četiri svijeće predstavlja jednu nedjelju došašća, a njihove boje i značenje obogaćuju obiteljsku molitvu.

Najpoznatije hrvatske božićne pjesme:

- *Veselje ti navješćujem* slavi anđelovo navještenje radosti.
- *Narodi nam se govori o* Kristovu rođenju.
- *Radujte se, narodi* poziva sve narode na slavljenje Božića.
- *Svim na zemlji* donosi poruku mira.
- *Tri kralja jahahu* pjesma je o mudracima s Istoka i podrijetlom je iz Kastva.

BOŽIĆ – SLAVLJE KRISTOVA ROĐENJA

Božić, koji se slavi 25. prosinca, najvažniji je kršćanski blagdan nakon Uskrsa. Slavi otajstvo utjelovljenja – trenutak kada je Bog postao čovjekom u osobi Isusa Krista. Ovaj blagdan donosi radost, mir i poruku nade cijelom čovječanstvu.

Božićno razdoblje traje do blagdana **Krštenja Gospodinova**, koji se slavi u nedjelju nakon **Bogojavljenja** (6. siječnja). U tom vremenu slave se i brojni drugi blagdani:

- **Sveti Stjepan** (26. prosinca), prvi kršćanski mučenik
- **Sveti Ivan apostol** (27. prosinca)
- **Nevina dječica** (28. prosinca), u spomen na djecu ubijenu po nalogu kralja Heroda
- **Nova godina** (1. siječnja), kada se slavi blagdan Marije, Bogorodice
- **Bogojavljenje** (6. siječnja), poznato i kao blagdan tri kralja, obilježava objavu Krista svim narodima

HRVATSKA BOŽIĆNA GLAZBENA TRADICIJA

Hrvatski narod tijekom stoljeća stvorio je bogatu tradiciju božićnih pjesama. Ove pjesme odražavaju duh naroda, prožete su biblijskim motivima i često su napisane na čakavskom, kajkavskom ili štokavskom narječju.

Mnoge pjesme potječu iz 17. i 18. stoljeća, a prvi su put zabilježene u zbirci **Cithara Octochorda** (1701.) i **Paulinskoj pjesmarici** (1644.). Njihovi tekstovi i melodije nadahnuti su Svetim pismom i prikazuju evanđeoske poruke na poseban način.

Uz poznate pjesme postoje i mnogi manje poznati napjevi koji se danas rjeđe izvode, poput *Uspavanke malome Isusu* i *Oj pastiri*. Unatoč tome, ove pjesme i dalje čuvaju duboko vjersko i kulturno značenje.

Pet riječkih
dramatičnih dana

KRVAVI BOŽIĆ 1920. GODINE

Dobit koja je Rapallskim ugovorom bila osigurana tadašnjoj Italiji bila je tolika da je Rim bez krznanja odlučio ukloniti d'Annunzija, koji se ugovoru protivio.

Piše: Goran Moravček

Jedan od najdramatičnijih događaja u novijoj riječkoj povijesti poznat je kao "Krvavi Božić". Godine 1920. vjernici u današnjoj Rijeci, a tada podijeljenom gradu između Kraljevine Italije i "stare" Jugoslavije, nisu mogli na primjeren način proslaviti rođenje Krista. Uoči i na dan Božića vodile su se krvave bitke za "izmučeni grad", kako su Rijeku (Fiume) nazivali na Apeninima svi oni koji su je htjeli priključiti Italiji. A u Rijeci je nakon završetka Prvoga svjetskog rata i raspada Austro-Ugarske bila pretežna većina Talijana. Poklič "Fiume o morte" orio se iz grla milijuna ljudi.

Zamisao o pohodu na Rijeku, za njezino "oslobađanje" pod zapovjedništvom Gabriela d'Annunzija, mogla se javiti u proljeće 1919. godine. Razvoj događaja na Mirovnoj konferenciji u Parizu „osloboditeljima“ je išao na ruku, jer se u Versaillesu rasprava vodila se oko toga što će biti s Rijekom i koliki će dio obećanog Londonskim ugovorom iz 1915. godine zaista pripasti Italiji.

Povlačenje talijanske delegacije s pregovora u travnju 1919. pokazalo je kako zbog snažna protivljenja američkog predsjednika Wilsona neće biti moguće potvrditi Londonski ugovor "plus Rijeka", čime su u pitanje bile dovedene nade o stvaranju Velike Italije. Talijanske planove ozbiljno je ugrozilo

i utemeljenje jugoslavenske državne zajednice, koja se prostirala dijelom i na teritoriju što su ga svojatali talijanski ekspanzionisti. Stoga je je d'Annunzijev prevrat bio zapravo jedina mogućnost da se koliko-toliko ostvare talijanski teritorijalni snovi.

zapovjednika vojske generala Badoglio pohod na Rijeku, unatoč tome što su u gradu bile prisutne mirovne međunarodne vojne snage, ne bi uspio.

Urotnici nisu slučajno izabrali Gabriela d'Annunzija za vođu. On je zbog književna ugleda, ali još više zbog svoje osobnosti i ratnih poduhvata, koji su često graničili s ludošću, bio idealna figura na čelu prevrata.

Zbog međunarodnog pritiska Rijeku je 27. kolovoza 1919. godine morala na-

U d'Annunzиеvo doba na području današnje Rijeke postojale su župe: sv. Jurja na Trsatu, kojom je upravljao dr. Andrija Rački, Uznesenja Marijina sa župnikom dr. Ivanom Kukanićem te Gospe Karmelske na Drenovi, gdje je župnik bio Matija Polić. Sva trojica bila su proganjana, a crkvena uprava nad Rijekom hrvatskog biskupa, koji je upravljao iz Senja i koji je nosio naslov senjsko-modruškog ili krbavskog biskupa, ukinuta je stvaranjem Apostolske administrature 1920. godine za područje grada uz desnu obalu Rječine.

Ozbiljnost s kojom je pripreman pohod na Rijeku iz Ronchija pod d'Annunzijevim zapovjedništvom te njezine posljedice ukazuju kako nije bila riječ o tek spontanoj zavjeri koju je predvodio pjesnik-avanturist sklon teatralnim ispadima. Značajnu ulogu u riječkom prevratu imao je, među ostalima, Giovanni Giurati (1876. – 1970.), koji će biti i šef d'Annunzijeve kabineta u Rijeci. On je dobio prešutnu potporu vrha talijanske vojske da se ona neće miješati u prevratničke planove tako da ih onemogućí. Bez potpore

pustiti Prva regimenta sardenijskih grenadira. Ta vojna jedinica, premještena u Ronchi kod Trsta, postala je nukleus legionara koji su dva tjedna kasnije pod d'Annunzijevo komandom umarširale u Rijeku.

Gradić Ronchi pokraj Trsta bio je polazište urotnika, legionara, koji su Gabriela d'Annunzija, pjesnika i pustolova, proglasili svojim komandantom. On je, kažu, bolestan, ali i u groznici političkih strasti, napustio svoju mletačku palaču, stigao u Ronchi i u posuđenom kabrioletu, odjeven u uniformu, krenuo prema Rijeci. Pod vodstvom "hodočasnika

SJEĆANJE

SANDA MORAVČEK

Vinkovci, 20. kolovoza 1955. –
Zagreb, 27. prosinca 2010.

SJEĆANJE NA BISKUPA
UGA CAMOZZA I RIJEČKE
SVEĆENIKE U PISI

U Pisi (Toskana) 7. studenoga održan je kolokvij, skup posvećen biskupu Ugu Camozzu i svećenicima koji su nakon Drugog svjetskog rata iz Rijeke izbjegli u tamošnju mjesnu Crkvu. Skup je održan u organizaciji tamošnje nadbiskupije i udruge Riječana izbjeglih nakon Drugog svjetskog rata.

Ugo Camozzo bio je treći i posljednji talijanski biskup Rijeke, koji je vodio Riječku biskupiju od 1938. do 1947. Prije njega Riječkom su biskupijom upravljali prvi riječki biskup Isidoro Sain (Šajin) (1926.-1932.) i Antonio Santin (1933.-1938.). Nakon što je grad Rijeka s Istrom pripojen Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji, mirovnim sporazumima koji su stupili na snagu 1947., biskup Camozzo početkom kolovoza te godine s brojnim talijanskim izbjeglicama povlači se u Italiju. Sveta Stolica mu je u siječnju 1948. povjerila upravu nadbiskupije u Pisi, u koju je biskup potom pozvao veći broj svećenika iz Rijeke.

Vrlo brzo je u tu biskupiju došlo čak 15 svećenika izbjeglih iz Rijeke, a još deset sje­meništara i bogoslova iz toga kruga zaređeno je narednih godina za svećenike i inkardinirani su u tu nadbiskupiju. To znači da pozamašna brojka od 25 prezbitera aktivnih više godina i desetljeća u tamošnjoj mjesnoj Crkvi veže svoje porijeklo za Rijeku. Za upravom te nadbiskupije Camozzo je ostao do 22. rujna 1970., kada je umirovljen, a preminuo je 7. srpnja 1977.

Današnji nadbiskup Pise Giovanni Paolo Benotto sa zahvalnošću se prisjetio riječkih svećenika za koje je istaknuo da nisu samo bili brojčano veliki, skoro četvrtina broja današnjeg prezbitarijata – već su svojim mentalitetom i znanjem dali velik doprinos pastoralu. U ime udruge riječkih izbjeglica Talijana u svijetu skup je uvodno pozdravio franco Papetti. Iz te skupine svećenika danas je živ i aktivan samo Severino Dianich, istaknuti teolog i profesor.

Dianich je istaknuo da su u, po kulturi svjetski relevantnu Toskanu, riječki svećenici sa sobom doveli otvoreni kozmopolitski mentalitet srednjoeuropske Rijeke i solidno školsko obrazovanje kao baštinu starog kraja. Istaknuto mjesto među svećenicima, kojega su razni sudionici spominjali, zauzima Arsenije Rusich, svećenik kojega se komunističke vlasti osudile na višegodišnju robiju i koji je također došao u Pisu.

Iz Riječke nadbiskupije na skupu je sudjelovao crkveni povjesničar Marko Medved koji je govorio o Riječkoj biskupiji u razdoblju biskupa Camozza. Govorili su i umirovljeni biskup Roberto Filippini, Davide Zamattio i Pierluigi Guiducci, a na kraju su uslijedila svjedočanstva više vjernika iz raznih župa u kojima su riječki svećenici djelovali.

MM

Italije”, kako su ga nazivali, pokrenuta je u noći 12. rujna 1919. godine akcija koja će imati dugoročne posljedice ne samo za Rijeku nego i za ostale naše krajeve, a odjeknut će i u svijetu.

Ohrabreni i oduševljeni dočekom mase Riječana talijanske nacionalnosti, legionari su stigli do mosta na Rječini odakle su prijetili Hrvatima s druge strane obale podijeljenoga grada. Odjeven u uniformu pukovnika i okićen odlikovanjima, zapovjednik paravojske Gabriele d'Annunzio u predvečerje 12. rujna ušao je u Guvernerovu palaču odakle je s balkona okupljenom mnoštvu obznanio kako je Rijeka pripojena Italiji.

Takozvani “Sveti ulazak” (*Santa Entrata*) u Rijeku, kao i d'Annunzijeva riječka vladavina imali su utjecaja i na vjerske (ne)prilike. Upravo je d'Annunzio otvorio put etničkim promjenama u riječkoj Crkvi. Nasilnom talijanizacijom i progonom “nepo­čudnih”, a među njih bili su uvršteni i hrvatski svećenici, vjeroučitelji, redovnici i redovnice, d'Annunzio je provodio sustavno etničko čišćenje.

Zbog pritiska velikih sila, prije svih Sjedinjenih Američkih Država, sklopljen je 12. studenoga 1920. godine Rapalski ugovor između tadašnjih kraljevina Italije i SHS. Rijeka je za svoj glavni grad dobila Rim dok su Sušačani središnju državnu upravu imali u Beogradu, a granica je prošla kroz samo srce danas jedinstvena grada.

Dobit koja je Rapalskim ugovorom bila osigurana tadašnjoj Italiji bila je tolika da je Rim bez krzmanja odlučio ukloniti d'Annunzija, koji se ugovoru protivio. Na Božić 1920. godine Sušak i Rijeka bili su poprište žestokih obračuna. U pet dana Krvavog Božića 1920. godine Rijeka je bila razarana, a njezin komandant poražen i ponižen usprkos tome što je proglasio

ratno stanje i pozvao Riječane na otpor. Od 24. do 29. prosinca 1920. godine poginulo je na strani regularnih talijanskih snaga 25 vojnika te dva civila dok su na strani legionara ubijena 22 arditara i pet civila. Srušeno je pet mostova, dva vijadukta i na stotine kuća. Grad je 25. prosinca bombardiran s bojnog broda “Andrea Doria”, a nakon što je pogođena Guvernerova palača i pritom d'Annunzio lakše ranjen, otpor je praktički slomljen.

Dramatične događaje opisao je trsatski fratar u samostanskoj kronici:

Kruvavo je kolo zaigralo poslije podne 24. XII. na fronti kod Kastva. S mora je bio grad blokiran po ratnim lađama, njih 5 na broju. (...) Veliki razarar “Andrea Doria”, koji se pojavio (...) 25. XII. izjutra bio je uprav gorostas, a naličio je pravoj morskoj nemani. Sa sušačke pak strane čekale su regularne čete “Brigade Regina” i “Lombardia” da učine udar na Rijeku. Ali, svatko tko je imao zdravih očiju bio mogao je vidjeti da će te čete svojom neaktivnošću biti samo potpora i sjegurno zaleđe riječkom luđaku. A da ostanu neaktivni trebalo je učiniti ono što je i učinjeno, naime dići sve mostove u zrak i prekinuti svaku vezu. (...) Upravo oko pol 10 sati navečer začula se strahovita detonacija, lomjava i zvižduk tako da je čovjeku prestala da kola krv u žilama (...) Dignut je bio u zrak Sušačko-riječki putnički most. Uskoro su porušeni i drugi mostovi na Rječini, ali to nije pomoglo “komandantu”, koji je bio prisiljen otići iz Rijeke (Fiume).

“Komandant”, zvan i “princom od Snježnika”, napustio je Rijeku (Fiume) 18. siječnja 1921. godine, ali njegova slava na Apeninima nije potamnijela do dana današnjeg iako je d'Annunzio, “prvi talijanski Duce”, zabilježen kao (samo)vladar koji je upravo u Rijeci prvi u svjetskoj povijesti uozbiljio fašistički poredak. ●

Ređenje biskupa Marka Mede

Biskupsko ređenje i preuzimanje službe gospičko-senjskog biskupa Marka Mede održano je u subotu 14. prosinca u gospičkoj katedrali Navještenja BDM.

Glavni zaređitelj bio je vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj Jure Bogdan, a suzaređitelji zagrebački nadbiskup metropolit i predsjednik HBK Dražen Kutleša te riječki nadbiskup metropolit Mate Uzinić.

Biskupskom ređenju prethodila je trodnevna duhovna priprava u gospičkoj katedrali Navještenja Bl. Dj. Marije od 11. do 13. prosinca u 6 sati (mise zornice).

Uoči ređenja upravitelj biskupije Richard Pavlič uputio je proglas vjernicima u kojemu, uz dobrodošlicu novom biskupu, sve poziva na slavlje biskupskog ređenja. „Pozivamo sve svećenike, redovnike i redovnice da prisustvuju ovom slavlju te potaknu naše vjernike da se odazovu ovom veličanstvenom slavlju u pastoralnoj

godini u kojoj Crkva slavi jubilej Svete godine, ali i godine kada će naša mjesna Crkva proslaviti 25 godina od svojega ustanovljenja. Posebno očekujemo da se odazovu vjeroučitelji, članovi župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća, župnih Caritas, molitvenih zajednica te mladež, kako bi svi svojom nazočnošću uveličali ovo slavlje. Osim u katedrali, slavlje će se moći pratiti i na videozidu koji će biti postavljen ispred katedrale.

Biskupsko ređenje našeg novog nadpastira značajno je za našu biskupiju, stoga vas potičemo da se za ovaj događaj pripremimo molitvom i trodnevnom duhovnom pripravom u katedrali“ navodi se u pismo dijecezanskog upravitelja.

Susret novog biskupa sa svećenicima biskupije

Tradicionalni predbožićni susret svećenika Gospičko-senjske biskupije 2. prosinca, bio je prilika za susret s biskupom Markom Medom.

Pokorničko bogoslužje u katedrali predvodio je fra Kristijan Radas, OFM, župni vikar u Gračacu, a drugi dio susreta održan je u Ordinarijatu, gdje se na početku nazočnima obratio dijecezanski upravitelj biskupije Richard Pavlič te posebno pozdravio novoimenovanog biskupa Marka Medu i zaželio mu dobrodošlicu. Potom se novi biskup predstavio svećenicima, podsjetivši najprije na neke susrete s biskupom Milom Bogovićem, te je opisao iskustvo iz pastoralnog djelovanja u župi u Ogulinu, a na kraju je iskreno iznio kako se osjećao nakon što mu je Nuncij priopćio Papinu odluku te što je sve proživljavao u sebi i koja je previranja prošao poglavito u traženju svojega novog identiteta.

Zatim je biskup Marko održao duhovni nagovor, u kojem je glavno polazište "jako crkveno vrijeme došašća" u čijem je središtu također osoba i uloga Ivana Krstitelja koji naviješta potrebu obraćenja, kao put za Gospodinov ulazak u naš život. Naglasio je potrebu da svećenik, promatrajući "lik Ivana Krstitelja koji je osoba došašća, usporedi svoj život s njegovim, s ciljem otkrivanja tajne našega života".

Znademo, nastavio je biskup, da došašće (latinski: adventus) označuje vrijeme pripreme za Isusov dolazak. "Ali ako

se Isus rodio, tj. došao prije 2000 godina i nama će se možda postaviti pitanje, zašto se onda moramo pripremati? No jesu li vrijednosti Kristova evanđelja ušle u ovaj svijet i naše društvo? Jesu li moralni i politički izbori i ekonomske odluke inspirirani evanđeljem? Je li evanđelje referentna točka iz koje se promišlja život i uređenje ovoga svijeta? Je li Isus vidljiv u našim međuljudskim odnosima koji su često zatrovani i zagađeni? Odgovor je jasan. Snaga koja budi osobne, nacionalne i svjetske izbore nije evanđelje nego osobni interes i probitak. Međutim, ako se ne prihvati logika evanđelja, ništa se neće promijeniti. Samo će se izmjenjivati glumci, a komedija će uvijek ostati ista", posvijestio je biskup Marko te dodao kako je za Gospodinov dolazak i prihvata svjetla Evanđelja koje je jedino kadro rasvijetliti tamu što se nadvila nad ovim svijetom, potrebna ozbiljna priprava, otvoreno srce i obraćenje.

Svoj nagovor biskup Marko Medo je završio poticajnim promišljanjem o šest Isusovih "slabosti" koje odudaraju od ljudske logike i koje je formulirao vjetnamski je kardinal Francois-Xavier Van Thuan, nadahnut i životom kardinala Stepinca. On je po nalogu komunističkih vlasti, zbog svoje vjere, 13 godina proveo u zatvoru – od toga 9 u samici,

a snagu da izdrži sve patnje davale su mu upravo Isusove "slabosti", tj. postupci koji u njegovoj božanskoj ljubavi potpuno odudaraju od ljudske logike. Uostalom, zaključio je biskup, "takvim se kriterijima vodio i Ivan Krstitelj, kao i svi mučenici vjere, koji su nam svjedoci da vrijedi živjeti radikalno te tako drugima otkrivati smisao života".

Nakon biskupova izlaganja slijedila je kratka rasprava, u kojoj je bilo riječi o demografiji, pomaganju brojnim obiteljima, duhovnim zvanjima, svećeničkoj kolegijalnosti i biskupijskoj solidarnosti, hodočašću u Rim te drugim oblicima obilježavanja jubilejske godine 2025. itd.

Na kraju je biskup Marko dodao kako valja poticati optimizam i naglasio da su svećenici nositelji svake biskupije te je posvijestio koliko je potrebno više ulagati u visoku izobrazbu klera. Pozvavši svećenike na obred ređenja u gospičkoj katedrali 14. prosinca, najavio je, budući da kao biskup dolazi formiran redovničkom duhovnošću te iz službe u Vojnom ordinarijatu, kako u svojoj novoj službi namjerava zadržati franjevačku jednostavnost prema drugima, a vojničku stegu prema sebi, što su svećenici popratili velikim pljeskom.

Bog nas vodi u plovidbi života

Paljenjem zavjetne svijeće na prvu nedjelju došašća, 1. prosinca, započela je hodočasnička misa pomoraca, ribara i svih koji žive uz more i od mora, u svetištu sv. Nikole u Kraljevici, primorskom mjestu poznatom po brodogradilištu i stoljetnoj pomorskoj tradiciji. Svijeću je upalio lučki kapetan Marijan Glažar, jedan od istaknutih članova Apostolata mora Riječke nadbiskupije koji već 26. godinu u kontinuitetu organizira višednevnu proslavu zaštitnika pomoraca i svih s morem povezanih. Misno je slavlje predvodio župnik Miroslav Pergl, a propovijedao je povjerenik nadbiskupijskog Apostolata mora Mario Gerić. Na kraju mise hodočasnici su u molitvi obišli oko oltara s moćima sv. Nikole.

Jedinstveno hodočašće brodovima u najstarije svetište posvećeno sv. Nikoli s ove strane Jadrana započelo je u jutarnjim satima u riječkoj luci odakle su za Kraljevicu krenuli brodovi predvođeni patrolnim brodom Lučke kapetanije „Vid“. Putem su im se pridružile manje brodice, ali zbog opasnosti od bure izostao je uobičajeni putnički brod pa je hodočasnika ove godine bilo nešto manje. Na kraljevičkoj rivi

dočekali su ih župnik Pergl, gradonačelnik Dalibor Čandrić te mještani obučeni u tradicionalne nošnje i uniforme s nezaobilaznim suhim smokvama i rakijom. Nakon molitve na rivi u procesiji su krenuli u svetište.

„Postoje događaji u našim životima koji nam govore da moramo biti budni i spremni“, rekao je u propovijedi Gerić nadovezujući se na evanđelje 1. nedjelje došašća. „Neka nam ovo hodočašće ne bude tek nešto što treba obaviti jednom godišnje, neki običaj. Neka nam ovo hodočašće bude doista poniranje u dubinu našega bića da svoju životnu svakodnevnicu možemo staviti pred Gospodina, pred Božju riječ, pred ono što nam Gospodin u znakovima i događajima našeg života govori.“ Pozvao je okupljene da prepoznaju Božje znakove i poruke koje ih vode na put spasenja. „Biti kršćanin znači biti čovjek koji je budan, koji promatra što se događa i na temelju toga donosi odluke koje su važne za njegovo spasenje.“ Poručio je da kao vjernici u Bogu pronalaze sigurnost, snagu i utjehu. „Budimo svjesni da je Bog prisutan u našim životima i da nas vodi u našoj plovidbi života.“

Graditi kuću na stijeni znači imati oslonac u Bogu

Da je sveti Nikola b. važan vjernicima u „Gradu koji teče“, pogotovo onima koji od mora žive, posvjedočilo je 5. prosinca misno slavlje u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske. Ranije toga dana predstavnici Odbora posjetili su i darivali djecu na Odjelu za pedijatriju KBC-a Rijeka. Zbog trenutnih radova u centru grada izostala je tradicionalna procesija ulicama, no ona je krenula, uz zvuke Gradske glazbe Trsat, s platoa kapucinske crkve i u njoj su, uz svećenike, sudjelovali članovi Organizacijskog odbora i Lučke kapetanije.

Misno slavlje predvodio je Ivan Stošić, rektor katedrale svetoga Vida, u zajedništvu s vikarom za pastoral koji je i povjerenik Apostolata mora Riječke nadbiskupije Mariom Gerićem i župnikom Gospe Lurdske fra Eugenom Pavlekom. U uvodnim riječima zahvalio je Organizacijskom odboru proslave: povjereniku Apostolata mora, kapetanu Lučke kapetanije Rijeka i članu nadbiskupijskog Apostolata mora Darku Glažaru, tajnici nadbiskupijskog Apostolata mora Marici Njegovan, pročelnici Upravnog odbora za pomorsko dobro, promet i veze PGŽ-a Izabeli Linčić Mužić, predstavnicima Pomorskog fakulteta u Rijeci, Udruzi kapetana Kostrena te članovima Hrvatske bratovštine „Bokeljska mornarica 809 Rijeka kao i svima ostalima koji su svojim dolaskom uveličali proslavu sv. Nikole b. i svih ostalih koji su se odazvali proslavi blagdana nebeskog zaštitnika pomoraca.

U nadahnutoj propovijedi Stošić je objasnio misna čitanja, povezivši ih sa životima ljudi koji „od mora i za more“ žive.

„Riječ Božja je upućena svima nama koji smo večeras ovdje okupljeni u ovoj crkvi“, dodavši kako evanđelje poziva graditi na vječnoj stijeni, stijeni koja odolijeva vodi. „Graditi kuću na stijeni u konačnici znači imati oslonac u Bogu. To najbolje znaju oni koji žive od mora: znaju da žive na objektu koji je prepušten sili vode.“ Uzevši u obzir život pomoraca, mons. Stošić ohrabrio ih je riječima: „U životu vam je potrebno nešto stabilno, obitelj i prijatelji. Va-

žan vam je i Bog, tim više jer vas on neće iznevjeriti ni razočarati.“

Na kraju misnog slavlja tajnica nadbiskupijskog Apostolata mora Marica Njegovan u prigodnu obraćanju istaknula je da „već trideset i tri godine slavimo na ovaj način blagdan našeg zaštitnika, svetoga Nikole i prisjećamo se svih pomoraca koji su svoj život dali na moru širem svijeta.“ U dirljivu govoru prisjetila se svih stradanja brodova i članova posade od 1945. godine do danas, pomoraca stradali u Domovinskom ratu, te nedavne tragedije pada prometne rampe trajekta na Malom Lošinju kada su život izgubila trojica pomoraca u kolovozu ove godine. „Ova tragedija svjedoči o tome koliko je pomorski život težak, stresan i opasan. Molimo stoga svetog Nikolu da sve naše pomorce čuva u nebeskim prostranstvima gdje danas plove“, rekla je.

Riječi zahvale uputio je i kapetan Lučke kapetanije Rijeka i član nadbiskupijskog Apostolata mora Darko Glažar.

Eva Marković

Mošćenice **BITNO JE DA SMO OD ISUSA POZVANI**

„Sveti Andrija bio je prvi apostol kojega je Isus pozvao. Ali nije bitno jesmo li prvi ili posljednji, bitno je da smo svi od Isusa pozvani i da smo s Isusom“, rekao je krčki biskup Ivica Petanjak na početku misnog slavlja kojim je župa Mošćenice 30. studenog proslavila svojeg zaštitnika sv. Andriju ap. Biskup je istaknuo kako evanđelje opisuje što je Isus učinio Andriji, a ne što je Andrija dao Isusu, jer „svakom ljudskom djelu prethodi Božja milost. Bog je taj koji poziva.“

Na kraju mise blagoslovio je novu zastavu župe, dar župljana kojima je stalo do ove tradicije, a župnik Petar Belanić zahvalio je svima koji su sudjelovali u njezinoj izradi. Zastavu su ponosno nosili u procesiji uskim uličicama ovog srednjovjekovnog mjesta prije početka misnog slavlja. Liturgijsko pjevanje animirala je Vokalna skupina Mareta iz Mošćeničke Drage i Župni zbor iz Brseča, a u euharistiji su suslavili župnici okolnih župa Opatijskog dekanata s dekanom Marijanom Žderićem.

Bakar **NADBISKUP NA MISI ZORNICI**

Misu zornicu u maloj srednjovjekovnoj crkvi Sv. Križa u Bakru 5. prosinca predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić. Suslavio je župni upravitelj Zdenko Lendl, a okupilo se tridesetak vjernika.

Nadbiskup Uzinić u propovijedi je govorio o vremenu u kojem se nalazimo, a to je vrijeme između dva Kristova dolaska: prvog koji se dogodio prije 2025 godina te ćemo sljedeću godinu slaviti kao Svetu jubilarnu godinu Kristova utjelovljenja, i drugog, a to je i konačni Kristov dolazak, onaj koji će se dogoditi na kraju vremena. „Prihvatimo prave vrijednosti, prihvatimo život ljubavi usklađen s Kristovom ljubavlju kako bismo, učeći iz prvog Kristova dolaska živjeli i prepoznavali različite Kristove dolaske u svom vremenu“, rekao je nadbiskup Uzinić.

(tekst: Gordana Fumić, foto Katarina Isailović)

Kantrida **ZA PRESTANAK MRŽNJE, UBIJANJA I RATA**

Uoči Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje na nedjeljnom misnom slavlju mladi Thomas Vitaljić, učenik 3. razreda OŠ Kantrida, dirljivim je riječima iz srca punog ljubavi za sve hrvatske branitelje, grad Vukovar i Republiku Hrvatsku upoznao prisutne s instalacijom koju je osmislio zajedno s bratom Lucasom, uz mentorsko vodstvo oca Tomislava, čije su ruke i realizirale idejni projekt.

Na metalnoj instalaciji koja simbolizira vukovarski vodotoranj vijori se hrvatski barjak koji su svako jutro branitelji ponovno podizali. Pozadinu umjetničke instalacije prati mnoštvo golubica koje zajedno formiraju obrise Vodotornja, a uz zapaljeni lampion pozivaju sve ljude na prestanak mržnje, ubijanja i ratnih razaranja i molitvu za mir u svijetu.

Župnik Vjekoslav Kovač pohvalio je roditelje Tomislava i Jasminu te zahvalio i učiteljici Katarini Jusup Dodig i ravnateljici OŠ Kantrida Sanji Kvaternik Hren.

Praputnjak **PROSLAVA SVETE CECILIJE**

Povodom blagdana svete Cecilije 22. studenoga u župnoj crkvi u Praputnjaku župnik Marinko Kajić slavio je misu s nakanom za sve pokojne pjevače i orguljaše iz župe. Nakon mise slijedio je domjenak koji je, kao i inače, povodom proslave sv. Cecilije upriličio župnik.

Ujedno bila je to prigoda kojom smo nakon nedjeljne mise 24. studenoga, dvjema pjevačicama uručili zahvalnice za dugogodišnje aktivno sudjelovanje u župnom pjevačkom zboru. To su gospođa Blanka Mavrić, koja je u 91-oj godini života i godinama je pjevala u zboru skupa sa svojim, sada pokojnim suprugom Stanislavom i gospođa Ivana Seka Miloš, koja u 89. godini života i dalje redovito dolazi na svete mise i probe.

Zahvalni na svjedočanstvu vjere, zaželjeli smo im još mnogo godina u zdravlju i radosnom slavljenju Gospodina pjesmom.

Anita Cibić

DAN SJEĆANJA NA VUKOVAR U KOŠ-U „JOSIP PAVLIŠIĆ“

Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavlišić“ tijekom cijeloga tjedna aktivno se obilježavao na različite načine u sklopu nastave povijesti i geografije. U četvrtak 14. studenoga učenici su pola-

gali svijeće i molitvom se prisjetili svih žrtava Domovinskog rata. Molitvu je predvodio duhovnik škole Laurent Kružić.

Kruna obilježavanja ove važne ali teške obljetnice bilo je sudjelovanje naših učenika u glazbeno-scenskom prikazu „Bitka za Vukovar“ u Pastoralnom

centru „Aula pape Ivana Pavla II.“ u Svetištu Majke Božje Trsatske. Riječ je o programu u organizaciji Zajednice udruga Domovinskog rata Primorsko-goranske županije, a koji su prepoznali i odobrili Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih te Agencija za odgoj i obrazovanje. Sudjelovali su učenici sedmih i osmih razreda: Mihael Androić, Loris Čargonja, Lara Fučak, Bartol Gršković, Rafael Jakovac, Gabrijel Lijević, Andro Petrović i David Šimić; u pratnji vjeroučitelja Darija Perkovića. Naši su učenici imali čast nositi vukovarsko svjetlo u povorci sjećanja do Mosta hrvatskih branitelja od murala u Vukovarskoj ulici.

Petra Radošević, prof.

IVAN STOŠIĆ DOBITNIK KOSTRENSKE NAGRADE ZA ŽIVOTNO DJELO

Svečanom sjednicom 6. prosinca Općinskog vijeća u Narodnoj čitaonici Sv. Luciji, Kostrena je proslavila Dan općine i blagdan svog zaštitnika sv. Nikole te nagradila zaslužne pojedince i organizacije koji su se istaknuli svojim radom.

U središnjem dijelu večeri općinska nagrada za životno djelo uručena je Ivanu Stošiću, donedavnom kostrenskom župniku, za iznimno dostignuće i doprinos od posebna značaja za razvitak i ugled Kostrene te nesebično služenje zajednici, prenosi Novi list.

Nekadašnji župnik Kostrene i aktualni rektor riječke katedrale sv. Vida ove je godine zaključio svoje 38 godina dugo službovanje u župama sv. Lucije i sv. Barbare, a u svom emotivnom govoru laureat je zahvalio Općinskom vijeću na priznanju i toploj ljudskoj gesti.

„Ovdje u Kostreni proživio sam najljepše i najvitalnije godine svog života koje su u meni ostavile dubok i neizbrisiv trag. Kostrena je moja prva i zadnja župa, a narodna pjesma kaže – prva ljubav zaborava nema. Kostreno – hvala!“ kazao je dobitnik najprestižnije općinske nagrade.

DUHOVNA OBNOVA ZA OBITELJI

Ured za obitelj Riječke nadbiskupije uobičajenu predbožićnu duhovnu obnovu na kojoj je sudjelovalo dvadesetak obitelji s djecom, organizirao je od 6. do 8. prosinca u Domu pastoralnih susreta u Lovranu. „Molitva u obitelji – Kako moliti? Oblici molitve! Što je klanjanje i koja mu je svrha?“, bila je tema duhovne obnove o kojoj je govorio Goran Žan Labović Casalonga, kancelar Riječke nadbiskupije i župnik u župama Križišće i Šmrika.

S obiteljima se u subotu susreo i riječki nadbiskup Mate Uzinić te predvodio misu. „Nakon klanjanja pred Presvetim u kapeli, Kristu se moramo nastaviti klanjati u svakodnevnom životu, moramo prepoznati Krista i klanjati mu se u svakome čovjeku“, poručio je nadbiskup okupljenima.

Sve vrijeme predavanja djecu su čuvali animatori, a u molitvama su sudjelovali svi zajedno. Susret je završen nedjeljnom misom i ručkom, a svima je na sudjelovanju zahvalio predstojnik Ureda za obitelj Ivan Nikolić.

IZAZOVI OVISNOSTI

Izazovi ovisnosti bili su tema susreta permanentnog obrazovanja mladih svećenika Riječke metropolije koji su se okupili 11. studenog u Lovranu. Predavanja je, s nizom praktičnih primjera i stvarnih ljudskih sudbina, održala Vedrana Blašković, psihoterapeutkinja Ureda za obitelj Riječke nadbiskupije, a susret je organizirao Metropolitanski pastoralni institut. Svećenici su o problemu ovisnosti slušali kako bi mogli prepoznati

simptome i pomoći onima koje susreću u pastoralnom radu, ali i suočiti se s osobnim slabostima.

Blašković je primijetila kako se svećenici ponekad moraju suočiti s teškim životnim pričama za koje nisu stručno pripremljeni. No i tu takvim slučajevima pozvani su pažljivo slušati, posvetiti vrijeme osobi, prepoznati problem i pokušati pomoći makar uputivši je da potraži stručnu psihološku pomoć. Potresno je

bilo svjedočanstvo jednog ovisnika o kladionicama koji se unazad dvije godine uspješno liječi. Hrabro je stao pred mlade svećenike i ispričao svoju poučnu životnu priču. Ta je tema potaknula i raspravu o kladionicama i općenito igrama na sreću kojima su ljudi, a pogotovo mladi, vrlo izloženi. Blašković je ukazala na to da je Hrvatska na prvome mjestu u Europi po broju kockarnica u odnosu na broj stanovnika.

Pastir

Piše:
Daria Ljevar

Ponovno se družimo s prvim glasnicima Radosne vijesti. Javljeno im je da se rodio Spasitelj, i tko bi propustio priliku upoznati ga?! Zamisli da ti jave za rođenje osobe koja je rješenje svih tvojih problema, što bi učinio?

Ja bih tražila da me oslobodi ove moje preosjetljivosti. Neki ljudi koje je on izabrao kažu da sam preosjetljiva i da se ne bih smjela osjećati tako kako se osjećam. Ponekad se pitam je li mu netko stavio povez na oči dok nas je birao. Oprosti, Isuse, ali jače je od mene. Znam da bi mi većina vas sada rekla da me treba boljeti briga za tuđa mišljenja, ali ne bismo li mi koji kažemo da smo njegovi, trebali biti jedni drugima i više od prijatelja, a ne stranci? Možda zvuči kao utopija, ali pitala bih ga i to. I tako su naši glasnici pitali. Vjerujem da ne bi toliko žurili da su mislili kako će im suditi što su pred Spasitelja došli prljavi, neuredni, jadni i bez dara, onakvog da ga svi vide, da mu se dive.

Tako bih mu dakle i zahvalila što mi je darovao osjećaje i sposobnost izraziti ih. Njemu nisu problem, on se ne gura, ne buči, ne lomí. On je mir. I našli su Dijete u štali. Uz taj prizor teško vežemo onu da će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih. Tako se u našim glavama ne rađaju vladari, to nije na dostojnoj razini. I naši su se glasnici poklonili. Nisu mu darovali ništa osim samih sebe. Vjerojatno su zato i došli prvi, da budu primjer kako se darovati bez ukrasna papira i mašne. Daj mi, Bože moj, da ti se uvijek tako darujem. Kad smo već kod darivanja, ne mogu ne spomenuti ovaj fenomen. Puna su nam usta nužnosti korištenja vlastitih talenata i ulaganja u njih, a kad to netko čini i Bog ga učini plodonosnim, taj je to sigurno preko veze, on je nečiji prijatelj pa ga je progurao. Tko je naše glasnike progurao?

Kako bi bilo da za promjenu, barem do Božića, budemo zahvalni? Prvo jer imamo takvog Spasitelja, Velikog Svećenika da se uvijek zauzima za nas, a drugo jer nas je dao jedne drugima da budemo međusobno bogatiji zbog svih sposobnosti koje nam je darovao.

On kaže da je Pastir Dobri i znam da nije imao povez na očima dok nas je birao. On gleda najveći i najbolji potencijal u svakome od nas i kad ga zajedno ostvarimo, to mu je najveći dar. Danas zahvaljujem za sve što imam i mogu. Za sve uslišano, za sve na čemu smo radili i što smo napravili. Hvala i za ljude, bez njih ne bih mogla sve što mogu, hvala i za radost u životu. Hvala ti što si se rodio i došao na svijet da bi moj život bio ovako lijep. Ne zaboravi i ti naći Dijete u štali.

Prišli su blagdanski dani

Lanpadine, lanpadine, pjesma ku kanta Mario Staraj i La Banda, naslišat ju palo mi je na pamet neš, badnulo me je, pa san lih počela pisat, aš lampadine, lampadine mižu od jenega kraja ceste do drugega, mižu po butigah, na saken velen bore kega je Grad ordinal da se postavi na mrkate v Opatije, va Lovrane, na Volosken, v Reke, pul Matulj, sakudar kade se krećen i šećen. Samo se treba h večeru prošećat i va tistoj lepote uživat.

Kad prestanemo mislet na materijalno leh na ono iskreno, lepo, s čuda jubavi va sebe, onput se trebe prepustit onemu ča prnašaju blagdanski dani. Pustit veselega otročića kega imamo va sebe, da skoči vanka va to veselje, blešćeću lepotu, da uživa, kanta, skače pa i zatanca. Samo poč za tisten našen otrokon, ki nas drži za ruku, da pozabimo na brigi i nevoji, zaplavat va sreću ku prnašaju blagdani.

Najprej nas obajde Mikula, kemu se vesele mića deca i onemu ča prnese, a veća deca ne bacilaju, aš oni bez mobitela ne umeju živet, kot neke stareje peršone. Ma neka saki žive kako mu paše. Ja i otrok kega san pustila van sebe veselimo se Mikule, aš on budi ča prnese mojoj familije pa san zadovoljna i sretna.

Onput pride Sveta Lucija, ka čuva oče, da se boje vidi okol sebe, ma neki moru imet i duple oče pa sejedno niš ne vide. Aš ne gredu za ten i ne bacilaju.

Božić pride lih natrat, a prej njega Vilja Božja. Tisti dan se poštuje, ne ji se meso nanke niš ča je mesno. Sejedno za jist je sega i sačesa. Parićuju se jaja na si modi, kot ča je delala Nadalina. Skoro saka kuća ima dih po bakalare. Neki parića gulaš od bakalara i palentu. Više od njih skuhaju ga s kronpirom, a za kušnju bude bakalr na belo.

Za pit ono ča ki voli, a mene bez črnega vina ne pasa obed. Intanto gre se na mašu na pol noći, a ki ne more gleda mašu na televizije, al pak nasliša na radije. Lepo je čekat Božić s čuda veselja i zadovoljstva va srce, lepo se družit i srećan bit. Čovek se nanke ne obrne i eko staro pa novo leto je tu.

Vreme stvarno brzo pasuje. Tako reć vlih smo dočekali 2024., a sada već 2025. kuca ne vrata. Neka prnese mir va svete, zdravlje sen skupa, sreću i blagostanje. Sretan Božić i Novo leto.

Marina Česen

Zborovi ujedinjuju trsatsko i jarunsko svetište

Trsatski zbor i ove je godine na obljetnicu posvete crkve Svete Mati Slobode u Zagrebu 12. studenog gostovao u ovoj zavjetnoj crkvi podignutoj u spomen poginulima za domovinu. Tradicija je to duga 24 godine, otkako je izgrađena zavjetna crkva na zagrebačkom Jarunu. Trsat i zavjetnu crkvu povezuje naslov crkve, Sveta Mati Slobode, što je zaziv uzet iz drevnih trsatskih litanija koje se nalaze u molitveniku *Raj duše*, što ga je dala tiskati Katarina Zrinski 1560. godine, a jedini primjerak tog molitvenika čuva se u riznici Svetišta Majke Božje Trsatske. Tako je i kamen temeljac za ovo svetište donesen iz trsatskog svetišta.

Zbog toga se već toliki niz godina njeguje prijateljstvo između ova dva svetišta, između salezijanaca i franjevac te između njihovih zborova. Tako svake godine zajednički pjevaju i mole na obljetnicu posvete crkve Svete Mati Slobode 12. studenog kao i na svetkovinu Majke Božje Trsatske 10. svibnja.

Svaki ovaj susret veliko je veselje pjevačima oba zbora. Stvorila su se i njeguju se prijateljstva, a neki stariji pjevači pamte i one prve godine kada je započela ova tradicija. Redovito se neposredno prije mise održi zajednička proba kada je glavni izazov stopiti dva zbora i dobiti jedinstven zvuk, ali pjevači to čine vrlo uspješno, nakon tolikih godina. Nakon mise ostaju u zajedništvu na večeri koja se brzo pretvori u zajedničko pjevanje koje bi trajalo do kasno u noć, da goste ne čeka autobus.

Sveta godina - Jubilej 2025.

Povijest slavljenja jubileja Kristova rođenja

Svaka epoha ima svoja zla i nedaće, a jubileji ukazuju na ono što treba nužno i žurno poduzeti da bi se poboljšalo stanje pojedinaca i cijele ljudske zajednice, u skladu s Božjim naumom s čovjekom. Jubileji su, pored toga, i pokretači onih duhovnih energija u čovjeku i čovječanstvu koje su u stanju izvesti potrebnu obnovu.

Preuzeto iz «Zvona» 1999/12, str. 4, «Jubilej – jedinstveni događaj», priredio: I.D. (Ivan Devčić, tadašnji urednik, op. ur.)

U povijesti Crkve počelo se o jubileju prvi put govoriti oko 1300. godine, za vrijeme pape Bonifacija VIII. Božji narod zahvatio je pokret crkvene obnove, što se napose očitovalo u obliku hodočašća u Jeruzalem, Rim i Santiago de Compostela (Španjolska). Hodočasnike se prozvalo „romarima“, jer im je glavni cilj bio posjetiti apostolske grobove u Rimu i moliti u starim rimskim bazilikama. Sam se Dante Alighieri pridružio jubilejskom hodočašću (usp. Pakao XVIII, 28-33), dok je čuveni slikar Giotto događaj ovjekovječio freskom u Lateranskoj bazilici. Bonifacije VIII. Istaknuo je tri bitna sadržaja jubilarne godine: hodočašće na sveta mjesta, isповijed i s tim povezani oprost od vremenitih kazni za grijehе te sudjelovanje u godišnjem svetkovanju. Naglasak je bio, dakle, više na duhovnoj obnovi i

pobožnosti nego na socijalnoj promjeni što je bilo karakteristično za židovski jubilej. Ipak su oprost i obraćenje ono što je ostalo zajedničko židovskom i kršćanskom jubileju.

Na početku je Sveta godina slavljena svakih pedeset godina. Tek je papa Nikola V. 1450. god. odredio da to bude svakih dvadeset i pet godina, što je ostalo do danas. Godine 1500. početak jubileja je prvi put obilježen otvaranjem „Svetih vrata“ u bazilici sv. Petra u Rimu. Ta je praksa trebala olakšati ulaz vjernicima u baziliku, ali također simbolički istaknuti kako je svima otvoren pristup do Božjeg milosrđa.

Poslije Tridentskog sabora, negdje između 1550. i 1700., pokorničkom se aspektu jubileja dodaje karitativni: posvjedočiti vjeru djelima ljubavi prema bližnjemu. Posljedica toga bilo je osnivanje mnogih bratovština, religioznih redo-

va, bolnica, hospicija za hodočasnike i sl. Tako je bratovština koju je osnovao sv. Filip Neri u Rimu 1575. god. prihvatila sto šezdeset tisuća bolesnih i potrebnih pomoći, a 1650. gotovo dvostruko više.

Između 1700. i 1800. jubileji su bili, zbog sve veće religiozne ravnodušnosti, u znaku duhovnog odgoja onih koji su angažirani na raznim područjima društvenog i karitativnog života. Od 1900. dobivaju istaknutu kulturnu dimenziju da bi se na taj način društvo obnovilo u duhu evanđeoskih načela. Značajne su u tom pogledu bile izvanredne Svete godine 1933. i 1975. kojom je papa Pavao VI. želio postaviti temelje za izgradnju „civilizacije ljubavi“. Stoga je kao jubilarno geslo izabrao riječi: „Svaki je čovjek moj brat.“

Svaka epoha ima svoja zla i nedaće, a jubileji ukazuju na ono što treba nužno i žurno poduzeti da bi se poboljšalo stanje pojedinaca i cijele ljudske zajednice, u skladu s Božjim naumom s čovjekom. Jubileji su, pored toga, i pokretači onih duhovnih energija u čovjeku i čovječanstvu koje su u stanju izvesti potrebnu obnovu.

Za 2000. godinu Ivan Pavao II. proglasio je „Veliki jubilej“ koji je otvorio ne samo novi milenij nego i slavio dvadeset stoljeća od Isusova rođenja. Krist se pojavljuje kao „međaš“ povijesti, kao onaj koji je vrijeme podijelio na dva dijela: na ono prije i na ono poslije njegove pojave. Ali on je i onaj koji je neizmjerano

Poslije Tridentskog sabora, negdje između 1550. i 1700., pokorničkom se aspektu jubileja dodaje karitativni: posvjedočiti vjeru djelima ljubavi prema bližnjemu.

utjecao na tijek zapadne i opće ljudske civilizacije. Njegovo evanđelje cilja na spasenje čitavog čovjeka, s tijelom i duhom, pojedinca kao i društva. Jubilej treba suvremenom čovjeku dozvati u svijest da nema rješenja njegovih bitnih problema ni konačnog spasenja izvan imena Isusa Krista.

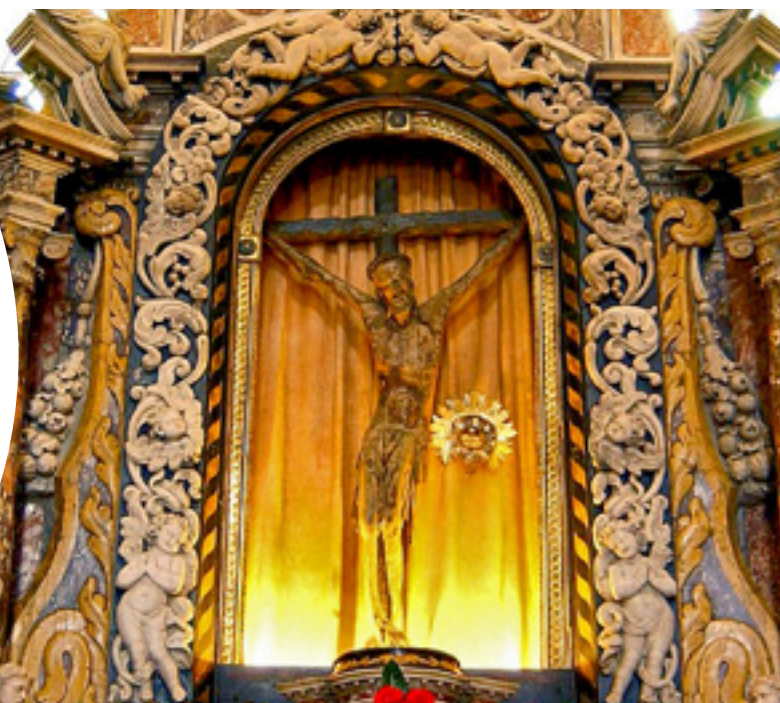

Otvaranje Svete godine

Jubilej 2025.

Hodočasnici nade

28.12.2024.

- 16.00 sati - Svetište Majke Božje Trsatske
- procesija do katedrale sv. Vida
- 17.00 sati - misa u katedrali

